Euskalterm

Barra-kodea

Eusko Jaurlaritzaren Argitalpen Zerbitzu Nagusia
Servicio Central de Publicaciones del Gobierno Vasco

Feminismoa eta Berdintasuna **Hiztegia**

Feminismoa eta Berdintasuna

Hiztegia

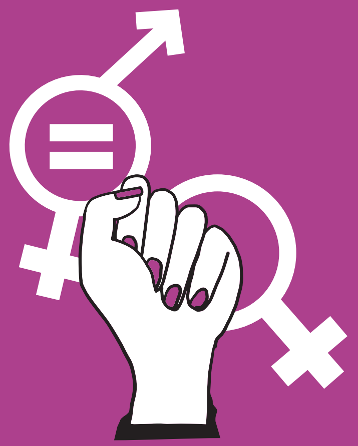

EUSKO JAURLARITZA
GOBIERNO VASCO

KULTURA ETA HIZKUNTZA POLITIKA SAILA

DEPARTAMENTO DE CULTURA Y POLÍTICA LINGÜÍSTICA

EMAKUNDE
EMAKUMEAREN EUSKAL ERAKUNDEA
INSTITUTO VASCO DE LA MUJER

Erakunde autonomiaduna
EUSKO JAURLARITZA
Organismo Autónomo del
GOBIERNO VASCO

Feminismoa eta Berdintasuna

HIZTEGIA

EUSKO JAURLARITZA
GOBIERNO VASCO

KULTURA ETA HIZKUNTZA
POLITIKA SAILA

DEPARTAMENTO DE CULTURA
Y POLÍTICA LINGÜÍSTICA

EMAKUNDE
EMAKUMEAREN EUSKAL ERAKUNDEA
INSTITUTO VASCO DE LA MUJER

Erakunde autonomiaduna
EUSKO JAURLARITZA
Organismo Autónomo del
GOBIERNO VASCO

Eusko Jaurlaritzaren Argitalpen Zerbitzu Nagusia
Servicio Central de Publicaciones del Gobierno Vasco

Vitoria-Gasteiz, 2020

Lan honen bibliografia-erregistroa Eusko Jaurlaritzaren
Bibliotekak sarearen katalogoan aurki daiteke:

http://www.bibliotekak.euskadi.eus/WebOpac

Argitaraldia:	1.a, 2020ko xxxx
Ale-kopurua:	3.000 ale
© argitaraldi honena:	Euskal Autonomia Erkidegoko Administrazio Orokorra
Argitaratzailea:	Eusko Jaurlaritzaren Argitalpen Zerbitzu Nagusia Servicio Central de Publicaciones del Gobierno Vasco Donostia-San Sebastián, 1 - 01010 Vitoria-Gasteiz
Internet:	https://www.euskadi.eus/euskalterm
Azala:	Concetta Probanza
Inprimaketa:	XXXXXXXXXXXXXXXXXXX
ISBN:	XXXXXXXXXXXXXX
Lege-gordailua:	XXXXXXXXX

HITZAURREA

Hiztegi hau Emakunderekin lankidetzan egin dugu eta, lehenengo aldiz jartzen dugu erabiltzaileen eskura, gaur egun, gure gizartearen garapenerako eta sexuen arteko berdintasun-kultura sustatzeko hain beharrezkoa den terminologia. Urrats garrantzitsua dela uste dugu, hiztegiak *Feminismoaren eta Berdintasunaren* alorreko oinarrizko terminoak eta dagozkien kontzeptuak, definizioak, modu zehatzean eskaintzen dizkigulako. Gainera, definizio horietan indarrean dagoen legeriak ezarritakoa jasotzeaz gain, gizarte-mugimenduetatik sortutakoak eta nazioartean erabilitakoak ere islatu dira, nahiz eta, beti ez den erraza izan horiek guztiak uztartzea definizio bakar bat emate aldera.

Beste edozein hizkuntza bezalaxe, euskara ere berritzen eta modernizatzen doa egunetik egunera, bizirik dagoen seinale. Bide horretan ezinbestekoa da euskararen aberastasun lexikoa elikatzea, zaintzea eta sustatzea, bai hizkuntza bera normalizatzeko, bai erabiltzaileen premietara egokitzeko. Hain zuzen ere, helburu horiek bete nahian ikusi du argia eskuartean duzun hiztegi honek erabiltzaile eta hiztunek lanabes erabilgarria izan dezaten eguneroko jarduereten.

Adostasunaren eta kontsentsuaren emaitza duzu hiztegia. Izan ere, bertan dagoen terminologia Euskararen Aholku Batzordearen

Terminologia Batzordeak gomendatutakoa da. Batzordeari dagokio, besteak beste, terminologia-alorrean dauden lehentasunak finkatzea, lan-proposamenak egitea, terminologia-lanerako irizpideak ezartzea, ponderazio-markak finkatuta termino lehiakideen arteko lehentasunak jartzea, eta terminoen erabilera onestea eta gomendatzea.

Terminologia Batzordeak onartutako gainerako hiztegiak bezala, hiztegi hau ere EUSKALTERM Euskal Terminologia Banku Publikoan (www.euskadi.eus/euskalterm) dago integratuta. Banku hau etengabe elikatzen eta zabaltzen ari gara, Eusko Jaurlaritzak bideratu eta sustatu nahi duen terminologiaren produkzioaren, kudeaketaren eta hedapenaren muina baita. EUSKALTERM metodologia eta irizpide jakin batzuen arabera eguneratu eta elikatzen da, betiere Terminologia Batzordeak onartutako jarduketa-planei jarraituz.

Hiztegi hau erabiltzera animatzen zaituztegu, euskaldunok gero eta hizkuntza aberatsagoa izan dezagun.

Azkenik, nire esker ona eman nahi diet hiztegi terminologiko hau egiteko izan diren fase guztietan parte hartu duten guzti-guztiei.

Vitoria-Gasteiz, 2020ko maiatzaren 18a

Miren Dobaran Urrutia
Hizkuntza Politikarako sailburuordea

HITZAURREA

Gure herrian Berdintasunaren alorrean lan egiten dugunok askotan izan ditugu zalantzak Feminismoarekin eta Berdintasunarekin zerikusi duten hainbat kontzeptu eta hitz euskarara ekartzeko orduan. Irizpide bateratu batzuen beharra sentitu dugu askotan, adibidez, ingelesezko *empowerment* edo gaztelaniazko *sororidad* bezalako hitzak euskaraz adierazteko. Esku artean duzun *Feminismoa eta Berdintasuna* hiztegi terminologikoak ekarpen handia egiten dio gure hizkuntzaren normalizazioari eta tresna baliagarria da Berdintasunaren inguruan hitz egin edo idatzi nahi duenarentzat.

Emakunde-Emakumearen Euskal Erakundearen eta Hizkuntza Politikarako Sailburuordetzaren arteko lankidetza-proiektua da hau Feminismoaren eta Berdintasunaren alorreko oinarrizko terminoak eta dagozkien kontzeptuak, definizioak, modu zehatzean eskaintzen dizkiguna. *Ahalduntzea, ahizpatasuna, kristalezko sabaiak, genero-arrakala…* asko dira Berdintasunaren alorrean egunero erabiltzen ditugun hitzak, hiztegi honetan euskarara ekarriak daudenak.

Elkarlanaren emaitza da hiztegi hau, eta bereziki eskertu eta txalotu nahi dut Elhuyarrekin batera hiztegiaren lehen hazia erein zuten taldeko adituen lana. Berdintasunaren eta Feminismoaren

eremuko lantalde hori Euskal Herriko lurralde desberdinetako emakumeek osatu zuten, euskaran arituak edota adituak, gaiari eremu desberdinetatik heltzen diotenak: erakunde publikoak eta pribatuak, unibertsitatea, komunikabideak, elkarte feministak… Eskerrik asko guztioi zuen ezinbesteko ekarpenarengatik.

Hiztegi terminologiko hau, beste eremuetako hiztegi terminologikoekin egiten den bezala, EUSKALTERM Euskal Terminologia Banku Publikoan integratuta dago, Euskararen Aholku Batzordearen Terminologia Batzordeak landu ostean.

Euskara eta Berdintasunarentzat aurrerapauso bat suposatzen du. Espero dut aurrerantzean erreferentzia-gunea izatea adituentzako eta tresna erabilgarria herritarrentzako.

Vitoria-Gasteiz, 2020ko maiatzaren 18a

Izaskun Landaida Larizgoitia
Emakunde-Emakumearen Euskal Erakundeko zuzendaria

HIZTEGIARI BURUZKO ARGIBIDEAK

Hiztegi hau Elhuyar Fundazioak egina da Emakunderen eta Hizkuntza Politikarako Sailburuordetzaren enkarguz. Elhuyar Fundazioak hiztegia garatzeko eta lantzeko aditu-talde batekin kontatu zuen. Hiztegian bertan ikus daitezke aditu-talde horretako partaideen izenak.

Eusko Jaurlaritzak aspaldi abian jarritako terminologiaren lan-plangintzak terminologia-lanen normalizazio-prozesua jasotzen du. Horri jarraituz, Hizkuntza Politikarako Sailburuordetzak Elhuyarrek prestatutako lehenengo bertsioa aztertzeko batzorde teknikoa antolatu zuen. Ondoren, Terminologia Batzordeak aztertu zuen hiztegia, eta, batzordeko kideen eztabaida eta gogoeten ondoren, adostasuna eta kontsentsua lortu eta onespena eman zion hiztegiari. Hortaz, argitalpen hau da adostasun eta kontsentsu horren fruitua.

Hiztegi hau terminologikoa da, beraz, bertan dauden terminoen definizioak terminologikoak dira, hau da, ez dira ez lexikografikoak ez eta entziklopedikoak ere. Hiztegia EUSKALTERM Terminologia Banku Publikoan integratu da (www.euskadi.eus/euskalterm) eta bertan kontsulta daiteke.

EUSKALTERM Terminologia Banku Publikoa da Terminologia Batzordeak finkatutako eta onetsitako terminologia-lana zabaltzeko ardatza, eta Terminologia Batzordeak onartutako jarduketa-planetan ezarritako lehentasunen arabera eguneratzen da.

Beraz, hauxe da Feminismoaren eta Berdintasunaren eremuko terminologiaren erabiltzaileei Terminologia Batzordeak gomendatzen dien terminologia.

Hiztegian erabilitako ponderazio-markak:

(4) Termino normalizatua/gomendatua
(3) Termino onartua (baina ez lehenetsia, beste bat gomendatzen delako)

Hiztegian erabilitako laburtzapenak:

eu euskara
es español
fr français
en English

Sin. sinonimoa
Ik. ikus

Normalizazioa

Batzorde teknikoa

Itziar Diez de Ulzurrun Sagala
(Itzultzailea, Nafarroako Gobernua)
Itxaro Borda Xarriton (Idazlea)
Amaia Astobiza Uriarte (Elhuyar)
Koordinatzailea: **Izaskun Osinalde de Miguel**
(Hizkuntza Politikarako Sailburuordetza)

Terminologia Batzordea

Miren Dobaran Urrutia, Hizkuntza Politikarako sailburuordea, Batzorde-ataleko lehendakaria
Garbiñe Doval Garcia, IVAPeko Euskara zuzendariordea, Batzorde-ataleko lehendakariordea
Josune Zabala Alberdi, EABko eta batzorde-ataleko idazkaria
Araceli Díaz de Lezana Fernández de Gamarra, Hizkuntza Politikarako Sailburuordetzako ordezkaria
Ibon Olaziregi Salaberria, Hezkuntza, Unibertsitate eta Ikerketa Sailaren Euskara Zerbitzuaren ordezkaria
Xabier Alberdi Larizgoitia, Euskal Herriko Unibertsitateko Euskara Institutuko ordezkaria
Gotzon Lobera Revilla, Euskaltzaindiaren ordezkaria
Maite Imaz Leunda, IVAPeko ordezkaria
Iker Etxebeste Zubizarreta, Unibertsitate Zerbitzuetarako Euskal Ikastetxeko (UZEI) ordezkaria
Asier Larrinaga Larrazabal, aditua
Alberto Atxabal Rada, aditua
Naroa Gorostiaga Barriola, aditua
Mertxe Olaizola Maiz, aditua
Alfontso Mujika Etxeberria, aditua
Pascual Rekalde Irigoien, aditua

ELHUYAR FUNDAZIOAREN ADITU-LANTALDEA

Amaia Astobiza Uriarte (Elhuyar Fundazioa)
Garbiñe Alkiza Lopez de Samaniego (Elhuyar Fundazioa)
Aizpea Otaegi Mitxelena (Elhuyar Fundazioa)
Irene Arrarats (Berria)
Lorea Agirre (Jakin)
Mari Luz Esteban (EHU)
Miren Artetxe (EHU)
Noemí Alangua (Emakunde)
Saioa Iraola (Bilgune Feminista)
Susana Carramiñana (Kultura eta Hizkuntza Politika Saileko berdintasun-teknikaria)

Berariazko ekarpenak egin dituzten pertsonak:

Irati Garcia López de Aguileta (EHU)
Jokin Azpiazu Carballo (EHU)
Mari Luz Esteban (EHU)
Marina Sagastizabal (EHU)
Mertxe Larrañaga Sarriegui (EHU)
Saioa Iraola (Bilgune Feminista)

Eremu-zuhaitza

1. **Berdintasun-politikak**
2. **Feminismoa**
3. **Desberdinkeria**
4. **Indarkeria**
5. **Generoa eta sexua**
6. **Sexualitatea eta ugalketa**
7. **Gizarte-antolaketa eta -harremanak**

AURKIBIDEA

Bokabularioa sailka

1. Berdintasun-politikak 16
2. Feminismoa 22
3. Desberdinkeria. 30
4. Indarkeria 33
5. Generoa eta sexua 38
6. Sexualitatea eta ugalketa. 42
7. Gizarte-antolaketa eta -harremanak 45

Euskarazko aurkibidea 49

Gaztelaniazko aurkibidea 55

Frantsesezko aurkibidea. 61

Ingelesezko aurkibidea 67

Erreferentzia bibliografikoak. 73

Bokabularioa sailka

01. BERDINTASUN-POLITIKAK

1
aniztasuna eta diferentzia errespetatze *(4)*
Emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloko jarduketa gidatzen duten printzipioetako bat; horren arabera, botere publikoek sexuen berdintasunerako prozesuan beharrezko diren neurri guztiak abiarazi behar dituzte, errespetatu daitezen gizonen eta emakumeen artean biologian, bizi-baldintzetan, jomugetan eta beharrizanetan dauden diferentziak eta aniztasuna, eta emakumeen eta gizonen kolektiboen barruan dauden diferentziak eta aniztasuna.
OHARRA: iturria 4/2005 Legea, otsailaren 18koa, Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerakoa.
es respeto a la diversidad y a la diferencia

2
aukera-berdintasun *(4)*
Emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloko jarduketa gidatzen duten printzipioetako bat; horren bidez bermatu nahi da, batetik, emakumeek eta gizonek berdintasunez erabili ahal izatea eskubide politiko, zibil, ekonomiko, sozial eta kulturalak eta Zuzenbideak aitortutako gainerako oinarrizko eskubideak, eta, bestetik, berdintasunez kontrolatu eta eskuratu ahal izatea boterea eta baliabide eta onura ekonomiko eta sozialak.
OHARRA: iturria 4/2005 Legea, otsailaren 18koa, Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerakoa.
es igualdad de oportunidades
fr égalité des chances
en equal opportunity

berdintasun
Ik. emakumeen eta gizonen berdintasun

berdintasun-plan
Ik. emakumeen eta gizonen berdintasunerako plan

3
berdintasun-teknikari *(4)*
Emakumeen eta gizonen berdintasunean aditua den pertsona, ezagutza duena berdintasun-egoeraren diagnostikoa egiteko, alor horretako politikak diseinatu, programatu zein ebaluatzeko eta jarduera horiei guztiei buruzko aholkularitza teknikoa eskaintzeko.
es técnica de igualdad; técnico de igualdad

4
ekintza positibo *(4)*
Emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloko jarduketa gidatzen duten printzipioetako bat; horren arabera, botere publikoek aldi baterako neurri zehatzak abiarazi behar dituzte, bizitzaren eremu guztietan sexua dela-eta gertatzen diren egitatezko desberdinkeriak ezabatzeko edo murrizteko.
OHARRA: iturria 4/2005 Legea, otsailaren 18koa, Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerakoa.
es acción afirmativa; acción positiva
fr action positive
en affirmative action; positive action

5
emakumeen eta gizonen arteko tratu-berdintasun *(4)*
Sin. tratu-berdintasun *(4)*
Emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloko jarduketa gidatzen duten printzipioetako bat, sexuan oinarritutako diskriminazioa, edozein eratakoa dela ere, debekatzen duena.
OHARRA: iturria 4/2005 Legea, otsailaren 18koa, Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerakoa.
es igualdad de trato entre mujeres y hombres; igualdad de trato
fr égalité de traitement entre hommes et femmes; égalité de traitement
en equal treatment of women and men; equal treatment

6
emakumeen eta gizonen berdintasun *(4)*
Sin. genero-berdintasun *(4)*; berdintasun *(4)*
Emakumeak eta gizonak berdinak izatea, eskubideei, erantzukizunei eta aukerei dagokienez.
es igualdad de mujeres y hombres; igualdad entre mujeres y hombres; igualdad de género; igualdad
fr égalité des femmes et des hommes; égalité entre les femmes et les hommes; égalité des genres; égalité
en equality between women and men; equality of women and men; gender equality; equality

7
emakumeen eta gizonen berdintasun-diagnostiko *(4)*
Esparru (lurralde, erakunde, enpresa...) jakin bateko emakumeen eta gizonen unean uneko berdintasun-egoerari buruzko diagnostikoa, berdintasun-plan bat egin aurretik esku hartzeko premia handiena duten alorrak detektatzeko egiten dena.
es diagnóstico de igualdad
en gender equality diagnostic

8
emakumeen eta gizonen berdintasunerako plan *(4)*
Sin. genero-berdintasun plan *(4)*; berdintasun-plan *(4)*
Gizarte-bizitzaren esparru guztietan emakumeen parte-hartze aktiboa lortzea eta sexu/generoak eragindako diskriminazioa ezabatzea helburu duen plana, administrazio eta erakunde publikoetan nahiz enpresa pribatuetan aplikatzekoa.
es plan para la igualdad de mujeres y hombres; plan de igualdad; plan para la igualdad
fr plan d'égalité femmes-hommes; plan d'égalité des femmes et des hommes
en gender equality scheme

9
emakumeen eta gizonen ordezkaritza orekatu *(4)*
Sin. ordezkaritza orekatu *(4)*; genero-parekotasun *(4)*
Emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloko jarduketa gidatzen duten printzipioetako bat; horren arabera, botere publikoek neurriak hartu behar dituzte emakumeen eta gizonen presentzia orekatua lor dadin erabakiak hartzeko eremu guztietan. Lege-ondorioetarako, pertsona anitzeko administrazio-organoetan ordezkaritza orekatutzat joko da sexu biek gutxienez %40ko ordezkaritza izatea.
OHARRA: iturria 4/2005 Legea, otsailaren 18koa, Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerakoa.
es representación equilibrada de mujeres y hombres; paridad de género
fr représentation équilibrée des femmes et des hommes; parité des sexes
en balanced representation of women and men; gender-balanced representation; gender parity

10
Emakunde - Emakumearen Euskal Erakundea *(4)*
Eusko Jaurlaritzaren erakunde autonomoa, berdintasunerako politikak diseinatu, bultzatu, haien inguruan aholkatu, koordinatu eta ebaluatzen dituena, bai eta gizartea sentsibilizatzen duena ere, EAEko emakumeen eta gizonen arteko berdintasun erreal eta eraginkorra lortzeko xedez.
es Emakunde - Instituto Vasco de la Mujer

erantzukizun partekatu
Ik. erantzunkidetasun

11
erantzunkidetasun *(4)*
Sin. erantzukizun partekatu *(4)*
Familiako edo komunitateko pertsonen behar fisiko, psikiko eta emozionalak betetzeko ardura pertsona baten baino gehiagoren artean partekatzea, gizonen eta emakumeen artean modu parekidean banatuta.
es corresponsabilidad
fr partage des responsabilités familiales; partage équitable des responsabilités familiales
en equal sharing of domestic responsibilities

familia, lana eta bizitza pertsonala bateragarri egite
Ik. kontziliazio

12
genero-analisi *(4)*
Sin. generoaren araberako azterketa *(4)*
Programek, proiektuek, politikek eta legeek emakumeengan eta gizonengan duten eragin berezituari behatzeko modu sistematikoa. Analisia egiteko, bi informazio-iturri nagusi erabiltzen dira: batetik, sexuaren arabera bereizitako datuak; bestetik, azterketan jasotako biztanleriari buruzko informazioa, betiere generoaren ikuspegitik interesgarria izan daitekeena.
es análisis de género
fr analyse sexospécifique
en gender analysis

genero-berdintasun
Ik. emakumeen eta gizonen berdintasun

genero-berdintasun plan
Ik. emakumeen eta gizonen berdintasunerako plan

13
genero-ikuspegi *(4)*
Sin. ikuspegi feminista *(4)*
Gizarte, kultura, ekonomia edo politikarekin zerikusia duten fenomenoak aztertu, zehaztu edo garatzeko modua, emakumeen eta gizonen arteko desberdinkeriak aintzat hartzen dituena.
es perspectiva de género; perspectiva feminista
fr perspective de genre; perspective féministe
en gender perspective; feminist perspective

14
genero-ikuspegiaren integrazio *(4)*
Sin. genero-mainstreaming *(4)*; genero-zeharkakotasun *(4)*
Emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloko jarduketa gidatzen duten printzipioetako bat; horren arabera, emakumeen eta gizonen egoera, baldintza, jomuga eta beharrizan ezberdinak modu sistematikoan kontsideratu behar dira. Horretarako, politika eta ekintza guztietan, eta maila eta fase guztietan, desberdinkeriak ezabatzeko eta berdintasuna bultzatzeko xedea duten helburu eta jarduketa zehatzak txertatu behar dira.
OHARRA: iturria 4/2005 Legea, otsailaren 18koa, Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerakoa.
es integración de la perspectiva de género; mainstreaming de género; transversalización de género
fr intégration transversale du genre
en gender mainstreaming

genero-mainstreaming
Ik. genero-ikuspegiaren integrazio

genero-parekotasun
Ik. emakumeen eta gizonen ordezkaritza orekatu

genero-zeharkakotasun
Ik. genero-ikuspegiaren integrazio

generoaren araberako azterketa
Ik. genero-analisi

15
hezkidetza *(4)*
Sin. kohezkuntza *(3)*
Esku-hartze hezitzailea, helburu duena, batetik, desagerraraztea eredu heteropatriarkalaren ondorio diren eta sexu/generoan oinarrituta dauden bereizkeriak eta indarkeria sexista, eta, bestetik, ikasleak genero-berdintasunean heztea, pertsona guztien gaitasun zein banakotasunak aintzat hartuta.
es coeducación
fr coéducation
en coeducation

ikuspegi feminista
Ik. genero-ikuspegi

kohezkuntza
Ik. hezkidetza

16

kontziliazio *(4)*

Sin. familia, lana eta bizitza pertsonala bateragarri egite *(4)*

Politika-eredu bat, helburu duena orekatzea gizonek eta emakumeek familiako bizitzan eta lan-munduan duten parte-hartzea eta, oro har, herritar ororen bizitza pertsonala eta lan-bizitza.

es conciliación; conciliación de la vida laboral, familiar y personal

fr conciliation travail-famille et vie personnelle

en balance between work, family and personal life; conciliation between work, family and personal life

17

Nafarroako Berdintasunerako Institutua *(4)*

Nafarroako Gobernuaren erakunde autonomoa, eskumen hauek dituena: Nafarroako Foru Komunitateko emakumeen eta gizonen arteko berdintasunerako politikak koordinatzea eta kudeatzea; emakumeen aurkako indarkeriaren edo genero-indarkeriaren aurkako neurri integralak koordinatzea eta kudeatzea, eta LGTBI+ pertsonen gizarte-berdintasunerako politikak koordinatzea eta kudeatzea.

es Instituto Navarro para la Igualdad

ordezkaritza orekatu

Ik. emakumeen eta gizonen ordezkaritza orekatu

18

sexu-erasoen aurkako protokolo *(4)*

Sexu-eraso baten aurrean izan beharreko jokabidea arautzen duen dokumentua, horretarako adostutako irizpideak eta jarraibideak jasotzen dituena. Protokoloak hiru helburu nagusi ditu: laguntza eta babesa eskaintzea erasoa izan duen pertsonari eta haren senide eta gertukoei; erasoa izan duen pertsona artatzeko jardueretan parte hartuko duten zerbitzu eta erakundeak koordinatzea (gizarte-zerbitzuak, udaltzainak, polizia, osasun-zerbitzuak), eta zehaztea nola jokatu behar duten gizarte-eragileek eta erakunde publiko zein pribatuek erasoa publikoki gaitzesteko.

es protocolo contra las agresiones sexuales

fr protocole contre les agressions sexuelles

en sexual assault protocol

19

sexuaren araberako rolak eta estereotipoak desagerrarazte *(4)*

Emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloko jarduketa gidatzen duten printzipioetako bat; horren arabera, botere publikoek bultzatu behar dute sexuaren araberako rol sozial eta estereotipoak desagerraraztea, emakumeen eta gizonen arteko desberdinkeriaren oinarri direlako eta emakumeei etxeko eremuaren ardura eta gizonei eremu publikoaren ardura esleitzen dizkietelako, balorazio eta aitorpen ekonomiko eta sozial oso ezberdina emanez.

OHARRA: iturria 4/2005 Legea, otsailaren 18koa, Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerakoa.

es eliminación de roles y estereotipos en función del sexo

tratu-berdintasun

Ik. emakumeen eta gizonen arteko tratu-berdintasun

02. FEMINISMOA

ahalduntze
Ik. emakumeen ahalduntze

ahalduntze-eskola
Ik. emakumeen ahalduntze-eskola

20
ahizpatasun *(4)*
Sin. sororitate *(4)*
Emakumeen arteko elkartasuna, emakumeak bultzatzen dituena beste emakume batzuekin harreman positiboak izatera eta haiekin aliantza existentzial eta politikoak sortu eta garatzera, ekintza zehatzen bidez zapalkuntza-molde guztiak gizartetik ezabatzearen alde lan egiteko eta elkarri lagunduta emakumeen ahalduntze indibidual eta kolektiboa lortzeko.
es sororidad
fr sororité
en sisterhood; sorority

21
androzentrismo *(4)*
Gizona ardatz duen pentsaera eta jokabidea; erdigunean jartzen du, bizitzaren alderdi guztietan, gizonekin eta maskulinitatearekin lotutako oro, bazterrean eta ikusezin utzita emakumeak eta haien esperientziak.
es androcentrismo
fr androcentrisme
en androcentrism

22
autodefentsa feminista *(4)*
Ahalduntze indibidual edo kolektiborako estrategia, talde-saioetan eta metodologia bati jarraikiz lantzen dena eta helburu duena emakumeen kontrako indarkeria agerian jartzea eta hari aurre egiteko bideak eraiki eta urratzea.
es autodefensa feminista
fr autodéfense féministe; self défense féministe
en feminist self-defence; feminist self-defense

23
berdintasunaren feminismo *(4)*
Feminismoaren ildo teorikoa, aldarrikatzen duena, besteak beste, emakumeek gizonen eskubide eta aukera berak izan behar dituztela. Helburu horiek lortzeko, korronte honen ustez ezinbestekoa da berdintasun formala edo legezkoa bermatzeaz gain kontratu sozial berri bat ezartzea.
es feminismo de la igualdad
fr féminisme de l'égalité
en equality feminism

24
bizitzaren jasangarritasun *(4)*
Pertsonak, Lur planeta eta bizitzaren prozesu naturalak erdigunean jartzen dituen oinarri teorikoa, bestelako eredu ekonomiko eta sozial bat garatzeko beharra aldarrikatzen duena, oinarritzat harturik gizakiak elkarren mendeko direla. Hurrengo belaunaldiek beren beharrak asetzeko eta eskubideak erabiltzeko aukera izango dutela segurtatzea du helburu.
es sostenibilidad de la vida
fr durabilité de la vie
en sustainability of life

25
diferentziaren feminismo *(4)*
Feminismoaren ildo teorikoa, emakumeen eta gizonen arteko diferentzia sexualak aintzat hartzen dituena. Diferentzia hitza erabiltzen dute diferenteak izanik eskubide eta aukera berdinak izan behar dituztela adierazteko; berdintasunaren kontrakoa desberdinkeria litzateke, ez diferentzia; izan ere, emakumeen askapenerako eredu sozial androzentrikoa gainditu beharra aldarrikatzen dute, ez emakumeak gizonen berdinak izatea.
es feminismo de la diferencia; feminismo diferencialista
fr féminisme de la différence; féminisme différentialiste
en difference feminism

EHBF
Ik. Euskal Herriko Bilgune Feminista

26
ekofeminismo *(4)*
Ekologia eta feminismoa uztartzen dituen teoria soziala eta praktika politikoa, oinarrian duena ingurumenaren hondamendia eta emakumeen menderakuntza sistema patriarkalaren ondorio direla.
es ecofeminismo
fr écoféminisme
en ecofeminism

27
ekonomia feminista *(4)*
Eredu sozioekonomiko patriarkal androzentrikoaren alternatiba gisa genero-ikuspegia integratzen duen teoria eta praktika ekonomikoa; erdigunean jartzen ditu bizitza iraunarazten duten prozesuak, oro har emakumeek egindakoak, ordaindugabeak eta ikusezinak, nahiz eta gizarte-sistemaren goi-antolakuntzaren oinarri ezinbesteko diren.
es economía feminista
fr économie féministe
en feminist economics

elkarren mendekotasun
Ik. interdependentzia

28
emakumeen ahalduntze *(4)*
Sin. ahalduntze *(4)*
Emakumeen prozesu indibidual eta kolektiboa; horren bidez, genero-diskriminaziozko testuinguru batean, beren ahalmenak, gaitasunak, estrategiak eta protagonismoa garatzen eta indartzen dituzte, bizitza pertsonal nahiz sozialaren alderdi guztietan modu autonomoan jokatu ahal izateko, berdintasuna lortzeko baliabideak (materialak, psikologikoak, intelektualak eta ideologikoak) eskuratzeko, erabakiak hartzeko eta aitorpena jasotzeko.
es empoderamiento de las mujeres; empoderamiento
fr autonomisation des femmes; autonomisation
en women's empowerment; empowerment

29
emakumeen ahalduntze-eskola *(4)*
Sin. ahalduntze-eskola *(4)*
Emakumeen parte-hartze sozial eta politikoa eta, oro har, ahalduntze-prozesua sustatzea helburu duen eskola, xede hori lortzeko askotariko hausnarketa-, eztabaida- eta ikasketa-ekintzak eskaintzen dituena, hala nola ikastaroak, lantegiak, mintegiak, hitzaldiak eta abar.
es escuela de empoderamiento
fr atelier d'autonomisation
en women's empowerment workshop

emakumeen boto-eskubide
Ik. emakumeen sufragio aktibo

30
emakumeen emantzipazio *(4)*
Prozesu historikoa, helburu duena, batetik, aldarrikatzea emakumeek berdintasuna lortu behar dutela tradizionalki ukatuak izan dituzten bizitzaren esparru guztietan (legeetan, politikan, lan-munduan, gizartean, familian, maila pertsonalean) eta, bestetik, askatzea heteropatriarkatuak haien gainean ezarritako zapalkuntzatik.
es emancipación de las mujeres
fr émancipation des femmes
en emancipation of women; women's emancipation

31
emakumeen etxe *(4)*
Emakumeen eta gizonen berdintasunaren alde lan egiten duten zerbitzu guztiak elkartzen dituen espazio fisikoa, emakumeen ahalduntze indibidual zein kolektiboa bultzatzeko beharrezkoak diren askotariko baliabideak biltzen dituena. Zerbitzuen artean, besteak beste, aholkularitza legal, juridiko eta psikologikoa, osasunaren eta sexualitatearen alorreko informazio eta aholkularitza, prestakuntza, ikastaroak eta hitzaldiak eskain daitezke, eta baliabideen artean, berriz, elkarlanerako espazioa. Halaber, "emakumeen etxe" deritzo gune fisiko hori helburu izanik urratsez urrats biltzen eta eratzen doazen zerbitzu eta baliabideen multzoari, hau da, azken helburua lortzeko prozesuari.
es casa de las mujeres

32
emakumeen ikusgaitasun *(4)*
Sin. ikusgaitasun *(4)*
Emakumeen bizipenak eta emakumeek iraganean zein gaur egun gizateria osoari egindako ekarpenak argitara emateko prozesua.
es visibilización de las mujeres; visibilización
fr visibilité des femmes; visibilité
en women's visibility; visibility

33
Emakumeen Nazioarteko Eguna *(4)*
Emakumeen eskubideen aldeko borroka gogoratzeko eta eskubide horiek aldarrikatzeko eguna. Martxoaren 8a da.
es Día Internacional de la Mujer
fr Journée internationale des femmes
en International Women's Day

34
emakumeen sufragio aktibo *(4)*
Sin. emakumeen boto-eskubide *(4)*
Emakumeen eskubide politiko eta konstituzionala, hautatzailea izateko gaitasunean datzana; gaitasun horrek lotura du adin-nagusitasunarekin eta nazionalitatearekin, eta eskubidea galtzea dakarten lege-egoeretako batean ere ez egotearekin. Eskubide hori egikaritzeko, norberak hautesle-erroldan izena emanda egon behar du.
es derecho a voto de las mujeres; derecho de voto de las mujeres; derecho de sufragio activo femenino

35
emakumeen sufragio pasibo *(4)*
Emakumeen eskubide politiko eta konstituzionala, hautatua izateko gaitasunean datzana; gaitasun horrek lotura du adin-nagusitasunarekin eta nazionalitatearekin, eta eskubidea galtzea dakarten lege-egoeretako batean ere ez egotearekin. Eskubide hori egikaritzeko, norberak hautesle-erroldan izena emanda egon behar du.
es derecho de sufragio pasivo femenino

36
Euskal Herriko Bilgune Feminista *(4)*
Sin. EHBF *(4)*
Euskal Herri mailako erakunde feminista eta abertzalea, 2002an sortua, euskal feminismoaren eta euskal feministen oinordekoa, esparru ugaritako emakume askotarikoen hausnarketa abiapuntu duena. Klase-zapalkuntzaren, nazio/kultura zapalkuntzaren eta sexu/genero zapalkuntzaren aitortzatik abiatuz aztertzen du errealitatea, eta zapalkuntza horien intersekzionalitatean jarduten du, zapalkuntza-sistema orotatik askatzearen eta Euskal Herri burujabe eta feminista baten aldeko borrokan.
es Euskal Herriko Bilgune Feminista

37
feminismo *(4)*
Emakumeen eta gizonen arteko eskubide- eta aukera-berdintasuna sustatzen duten teoria sozial eta praktika politikoen multzoa. Oro har, hauek dira feminismoaren ardatz nagusiak: emakumeen askapena; emakumeen eta gizonen arteko eskubide-berdintasuna; emakumeen aurkako indarkeria salatzea; eta gizarte berri bat eraikitzea, genero-roletan oinarritu beharrean pertsonen arteko harreman parekideetan oinarrituko dena.
es feminismo
fr féminisme
en feminism

38
feminismo abertzale *(4)*
Euskal Herriko korronte feminista, 1970eko hamarkadan sortua, nazioa eta gizartea askatzeko borroka eduki ez-patriarkalez hornitzea helburu duena.
es feminismo abertzale

39
feminismo deskolonial *(4)*
Feminismoaren korrontea, Latinoamerikan sortua, sexu/generoa, klasea eta arraza oinarri dituen intersekzioari garrantzi gorena ematen diona; kolonialismoak eta neokolonialismoak ezarritako instituzio eta kategoria kulturalekin lotzen du, eta zalantzan jartzen du Mendebaldetik mundu osora zabaldu ohi den feminismo unibertsalista eta eurozentriko edo anglozentrikoa.
es feminismo descolonial
fr féminisme décolonial
en decolonial feminism

40
feminismo erradikal *(4)*
Gizarte-desberdinkerien oinarrian patriarkatua dagoela aldarrikatzen duen feminismoaren korrontea. Feminismo liberalaren indibidualismoaren eta berdintasun formalaren aurrean, sexismoaren errora jo eta menderakuntza guztien oinarrian sistema patriarkala dagoela aldarrikatzen du.
es feminismo radical
fr féminisme radical
en radical feminism

41
feminismo instituzional *(4)*
Emakumeen eta gizonen eskubide- eta aukera-berdintasun eraginkorraren alde lan egiten duten instituzio publikoen politiken multzoa.
es feminismo institucional
fr féminisme institutionnel
en institutional feminism

42
feminismo liberal *(4)*
Teoria feministaren adar indibidualista, emakumeek beren ekintza eta erabakien bidez berdintasunari eusteko duten gaitasunean zentratua. Feminista liberalek argudiatzen dute gizartean uste faltsua dagoela (emakumeak, berez, gizonak baino gutxiago direla intelektualki eta fisikoki) eta horren ondorioz emakumeak diskriminatzeko joera dagoela testuinguru akademikoan eta lan-merkatuan. Adar honetako feministen ustez, emakumeen mendekotasuna ohituren eta legeen murrizketetan oinarritzen da, eta horrek zapaldu eta oztopatu egiten ditu haien sarrera eta arrakasta esparru publikoan. Beraz, haien borroka erreforma politiko eta legalaren bidez sexuen arteko berdintasuna lortzea da.
es feminismo liberal
fr féminisme libéral
en liberal feminism

43
feminismoaren olatu *(4)*
Feminismoaren historian bereizi ohi diren hiru aldi edo mugimenduetako bakoitza. Lehen olatua XIX. mendearen bukaeran sortu, eta XX. mendearen hasieran garatu zen, eta, batik bat, emakumeentzako eskubide legal berdinak erreibindikatu zituen, bereziki emakumeen sufragioa. Bigarren olatua 1960ko hamarkadan sortu zen, eta patriarkatuaren aurkako diskurtsoa eta gizarte patriarkaletan emakumeek gizartean, familian, ugalketan eta sexualitatean zuten rolen salaketa izan zituen oinarri. Hirugarren olatua 1990eko hamarkadan sortu zen, eta feminitatearen definizio orokor eta bakarraren ikuspuntua baztertu eta heteronormatibitatearen aurka emakumeen identitate-aniztasuna aldarrikatu zuen, arrazari, etniari, klaseari, erlijioari eta sexualitateari dagokienez.
es ola del feminismo
fr vague du féminisme
en wave of feminism

44
feminista *(4)*
Gaur egungo gizarte-antolamendu heteropatriarkalarekin bat ez datorren pertsona, agerian jartzen duena antolamendu horren ondorioz emakumeek eta beste kolektibo batzuek jasaten duten desberdinkeria, eta ahalegintzen dena eraldaketa sozialaren bidez patriarkatua suntsitzen, emakumeen eta beste kolektibo batzuen zapalkuntzari aurre egiten, eta emakumeen eta beste kolektibo horien askapena lortzen.
es feminista
fr féministe
en feminist

ikusgaitasun
Ik. emakumeen ikusgaitasun

45
interdependentzia *(4)*
Sin. elkarren mendekotasun *(3)*
Pertsona guztiek bizitzan zehar beren behar biologiko nahiz emozionalak betetzeko beste pertsona batzuen beharra izatea.
es interdependencia
fr interdépendance
en interdependence

46
intersekzionalitate *(4)*
Kategoria sozial eta kulturalek modu askotan eta aldi berean elkarri eragiten diotela azaltzen duen teoria. Kategoria horien artean sartzen dira, besteak beste, generoa, hizkuntza, klasea, arauz kanpoko funtzionaltasunak, sexu-orientazioa, erlijioa, etnia, kasta, adina, nazionalitatea eta beste identitate-ezaugarri batzuk.
es interseccionalidad
fr intersectionnalité
en intersectionality

47
lesbianismo politiko *(4)*
Feminismoaren korrontea, aldarrikatzen duena sexu-orientazioa aukeratu egiten dela eta lesbianismoa, aukera politiko eta feminista gisa, heterosexualitatearen alternatiba positiboa dela.
es lesbianismo político
fr lesbianisme politique
en political lesbianism

48
LGTB mugimendu *(4)*
Lesbiana, gay, transgenero eta bisexualen mugimendu sozial eta politikoa, kolektibo horiek historikoki jasan duten bazterkeriari amaiera eman eta gizarte- eta eskubide-berdintasuna lortu nahi duena.
OHARRA: Azken urteetan, beste kolektibo batzuk eta, beraz, beste letra batzuk gehitu zaizkio mugimenduari, genero- eta sexualitate-aukera oro barne hartu nahian, hala nola Q (queer) eta I (intersexual), LGTBIQ sigla osatuz; batzuetan, LGTB+ sigla ere erabiltzen da, bai eta beste sigla luzeago batzuk ere, nahiz eta azken horiek hain hedatuak egon ez.
es movimiento LGBT
fr mouvement LGBT
en LGBT movement

49
maitasun erromantiko *(4)*
Bi pertsonaren arteko erakarpen bizia, gizarte guztietan gertatzen dena eta berekin dakarrena pertsona maitatuaren idealizazio eta erotizazioa, harekin harreman intimo bat izateko nahia eta harreman horrek denboran irauteko guraria. Horrez gain, maitasun erromantikoa maitasun-eredu kultural bat ere bada, idealizazioari, misterioari, emozioen asalduari eta sexu-grinari garrantzi handia emateko joera duena. Maitasun idealaren eredu hori Mendebaldeko gizarteetan sortu da, azken mendeetan, eta, feminismoaren ikuspegitik, eragin handia du emakumeen menderakuntzan.
es amor romántico
fr amour romantique
en romantic love

50
mugimendu feminista *(4)*
Mugimendu sozial, politiko, filosofiko eta aldarrikatzailea, askotariko emakume-talde, kolektibo, plataforma eta norbanakoek osatua. Emakumeen askatasunaren alde eta emakumeak zapaltzen dituen gizarte-sistema patriarkalaren aurka borrokatzen da.
es movimiento feminista
fr mouvement féministe
en feminist movement

51
nazioarteko greba feminista *(4)*
Emakumeen nazioarteko greba, batez ere Emakumeen Nazioarteko Egunarekin lotzen dena.
es huelga feminista internacional
fr grève féministe internationale
en international feminist strike

52
poligamia *(4)*
Aldi berean emazte edo senar bat baino gehiago izatea onartzen duen sistema soziala, hau da, onartzen duena gizon batek emazte bat baino gehiago izatea (poliginia) edo emakume batek senar bat baino gehiago izatea (poliandria).
es poligamia
fr polygamie
en polygamy

53
queer teoria *(4)*
Genero- eta sexu-bitartasuna zalantzan jartzen duen teoria, esaten duena sexu-identitatea, genero-identitatea eta sexu-orientazioa ez daudela aurrez biologikoki determinaturik, baizik eta kulturalki eta sozialki eraikiak direla.
es teoría queer
fr théorie queer
en queer theory

54
sexu-askapen *(4)*
Sin. sexu-iraultza *(4)*
XX. mendearen bigarren erdian Mendebaldeko hainbat herrialdetan sortutako aldaketa soziala, sexuaren gaineko morala, portaera eta sexu-harremanak ulertzeko kode tradizionalak irauli zituena.
es liberación sexual; revolución sexual
fr libération sexuelle; révolution sexuelle
en sexual liberation; sexual revolution

sexu-iraultza
Ik. sexu-askapen

sororitate
Ik. ahizpatasun

55
transfeminismo *(4)*
Feminismoaren korrontea, emakumeez gain heteropatriarkatuak zapaldutako pertsona oro aintzat hartzen dituena.
es transfeminismo
fr transféminisme
en trans feminism; transfeminism

56
ziberfeminismo *(4)*
Ziberespazioaren, Interneten eta teknologia berrien bidez aktibismo feminista garatzen duen mugimendua. OHARRA: Zaila da definizio zehatza ematea, ziberfeministek uko egiten diotelako beren burua definizio zurrun batean kokatzeari.
es ciberfeminismo
fr cyberféminisme
en cyberfeminism

03. DESBERDINKERIA

bereizkeria
Ik. sexuagatiko diskriminazio

bereizkeria anizkoitz
Ik. diskriminazio anizkoitz

57
biologizismo *(4)*
Fenomeno psikologiko, sozial eta kulturalak azaltzerakoan, oinarri biologikoa duten faktoreak neurriz kanpo balioestea, halako moduz non, zenbaitetan, faktore horiek besterik ez baitira aintzat hartzen, inguruneko faktoreak eta hezkuntzaren eta kulturaren eragina alde batera utzita.
es biologicismo
fr biologisme
en biologicism

diskriminazio
Ik. sexuagatiko diskriminazio

58
diskriminazio anizkoitz *(4)*
Sin. bereizkeria anizkoitz *(3)*
Emakume batek edo emakume-talde batek sexu/genero diskriminazioaz gainera beste diskriminazio bat edo gehiago jasatea, arrazoi hauek direla medio: arraza, klasea, etnia, hizkuntza, sexu-joera, erlijioa, nazionalitatea, dibertsitate funtzionala edo beste edozein baldintza edo inguruabar pertsonal edo sozial.
es discriminación múltiple
fr discrimination multiple
en multiple discrimination

59
emakumeen eta gizonen desberdinkeria *(4)*
Emakumeen eta gizonen arteko berdintasunik eza, eskubideei, erantzukizunei eta aukerei dagokienez.
es desigualdad entre mujeres y hombres
fr inégalité entre les femmes et les hommes
en inequality between women and men

60
genero-arrakala *(4)*
Aldez aurretik zehazturiko aldagai bati dagokionez, emakumeen eta gizonen indizeen arteko aldea, sistema patriarkalak emakumeen eta gizonen artean ezarritako hierarkizazioan oinarritua.
es brecha de género
fr fossé des genres
en gender gap

61
hizkera inklusibo *(4)*
Pertsona edo gizarte-talde batzuekiko aurreiritzi edo diskriminazioen adierazpide diren formulazioak saihesten dituen hizkera, hala nola generoari, sexu-orientazioari, desgaitasunari, adinari, jatorriari, erlijioari edo sinesmenei lotutakoa.
es lenguaje inclusivo
fr langage inclusif
en inclusive language

62
hizkuntzaren erabilera ez-sexista *(4)*
Emakumeak baztertu, gutxietsi edo iraintzen ez dituen hizkuntzaren erabilera, ahozkoa zein idatzizkoa. Adierazpide diskriminatzaileak baztertzen ditu –sexu/generoaren arabera gizarteak emakumeei eta gizonei esleitutako ezaugarri, gaitasun eta roletan oinarritutakoak–; adibidez, emakumeak ikusezin bilakatzen dituen maskulino orokortzailea saihesten du, baita gizonen erreferentzialtasuna ere.
es uso no sexista del lenguaje
fr usage non-sexiste de la langue
en non-sexist use of language

63
homofobia *(4)*
Sexu/genero bereko pertsonak desiratzen dituzten edo haiekin sexu-jarduerak dauzkaten pertsonen aurkako jarrera eta jokabideen multzoa, izan pertsonalak, moralak, ideologikoak, politikoak edo erlijiosoak. Adiera zabalean, bisexual eta transexualen aurkako jarrera eta jokabideak ere biltzen ditu.
es homofobia
fr homophobie
en homophobia

64
kosifikazio *(4)*
Pertsona bat sexu-desiraren objektu huts gisa ikustea eta halakotzat tratatzea, ezaugarri sexualak eta edertasun fisikoa nortasunaren gainerako ezaugarrietatik eta pertsonaren izatetik bereizirik, eta atributuak beste pertsona baten plazer-iturri izatera murrizturik.
es cosificación
fr chosification
en objectification

65
lesbofobia *(4)*
Lesbianen aurkako jarrera eta jokabide pertsonal, moral, ideologiko, politiko eta erlijiosoen multzoa.
es lesbofobia
fr lesbophobie
en lesbophobia

66
lodifobia *(4)*
Edertasunaren kanonetara egokitzen ez diren gorputz lodien aurkako gorrotoa adierazten duen jarrera eta jokabide soziopolitikoa, pertsona lodiak zapaldu eta diskriminatzen dituena eta bereziki emakumeei eragiten diena. Pertsona horiek lotsarazi, isilarazi eta aldarazteko diseinatutako sistema konplexu eta elkarri lotuetan oinarritzen da.
es gordofobia
fr grossophobie
en fatphobia

67
misoginia *(4)*
Emakumeen aurkako gorrotoa, mespretxua edo aurreiritzia. Era askotara agertzen da: gizarte-bazterketa, sexu-bereizkeria, etsaitasuna, androzentrismoa, patriarkatua, gizonen pribilegioa, emakumeen kosifikazioa eta abar.
es misoginia
fr misogynie
en misogyny

68
publizitate sexista *(4)*
Genero-rol eta genero-estereotipoetan oinarritutako publizitatea. Genero-rolak gizarteratu eta normal bihurtzen ditu eta emakumeen aurkako indarkeria justifikatu eta hutsaldu egiten ditu.
es publicidad sexista
fr publicité sexiste
en gender advertisement

69
sexismo *(4)*
Sexu-rol eta sexu-estereotipoetan edo genero-rol eta genero-estereotipoetan oinarritutako diskriminazioa, nagusiki emakumeen kontrakoa, norbanakoek zein gizartea osatzen duten instituzioek egina.
es sexismo
fr sexisme
en sexism

70
sexuagatiko diskriminazio *(4)*
Sin. sexuan oinarritutako diskriminazio *(4)*; diskriminazio *(4)*; bereizkeria *(3)*
Emakumeei eta gizonei tratu desberdina ematea, emakumeei beren eskubideak osoki erabiltzea eragotziz.
es discriminación por razón de sexo; discriminación
fr discrimination fondée sur le sexe; discrimination
en sex-based discrimination; discrimination

71
sexuagatiko zeharkako diskriminazio *(4)*
Sin. zeharkako diskriminazio *(4)*
Itxuraz neutroa den neurri edo egintza juridiko, irizpide edo jokabide batek sexu bereko multzo aski handi bati kalteak eragitea, salbu eta neurri, irizpide edo jokabide hori egokia eta beharrezkoa bada eta sexuarekin loturik ez dauden irizpide objektiboen bidez justifika badaiteke.
OHARRA: iturria 4/2005 Legea, otsailaren 18koa, Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerakoa.
es discriminación indirecta por razón de sexo

72
sexuagatiko zuzeneko diskriminazio *(4)*
Sin. zuzeneko diskriminazio *(4)*
Pertsona bat egoera berean dagoen beste pertsona bat baino txarrago tratatzea sexua dela-eta edo sexuarekin zuzenean loturik dauden inguruabarrak direla-eta; esaterako, haurdun dagoelako edo ama delako.
OHARRA: iturria 4/2005 Legea, otsailaren 18koa, Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerakoa.
es discriminación directa por razón de sexo

sexuan oinarritutako diskriminazio
Ik. sexuagatiko diskriminazio

73
soldata-arrakala *(4)*
Emakumeek eta gizonek jasotzen duten soldataren arteko aldea, alde batera utzita lanaldia, lan-mota eta lanbide-kategoria.
es brecha salarial
fr écart de salaire
en gender pay gap; pay gap

74
transfobia *(4)*
Pertsona transexualen edo transgeneroen kontrako jarrera eta jokabide pertsonal, moral, ideologiko, politiko, sozial eta erlijiosoen multzoa.
es transfobia
fr transphobie
en transphobia

zeharkako diskriminazio
Ik. sexuagatiko zeharkako diskriminazio

zuzeneko diskriminazio
Ik. sexuagatiko zuzeneko diskriminazio

04. INDARKERIA

75
bortxaketa *(4)*
Sexu-erasoa: indarkeria edo larderia erabiliz, sexu-organo maskulinoa baginan, uzkian nahiz ahoan sartzea, edota gorputz-adarrak nahiz objektuak lehenengo bi bide horietako batean sartzea.
1. OHARRA: iturria Espainiako Zigor Kodeko 179. artikulua.
2. OHARRA: Espainiako Zigor Kodeak bereizi egiten ditu sexu-erasoa –indarkeria edo larderia erabiliz egiten dena– eta sexu abusua –indarkeria edo larderia erabili gabe egiten dena, nahiz eta adostasunik egon ez. Sexu-erasoa bortxaketatzat jotzeko, ezinbestekoa da indarkeria edo larderia erabiliz egin dela frogatzea, bestela, nahiz eta adostasunik izan ez, sexu-abusutzat jotzen da, adibidez, konorterik gabe dauden pertsonen aurka edo haien buru-nahasteaz abusatuz gauzatzen dena. Kontzeptualizazio hori zaharkitutzat jotzen da feminismoaren ikuspuntutik, ez baitator bat sexu-askatasunerako eskubidearekin, eta adostasun garbia ez dagoenean sexu-erasotzat jotzea aldarrikatzen da.
es violación
fr viol
en rape

76
emakumeen kontrako indarkeria *(4)*
Sin. genero-indarkeria *(4)*; indarkeria matxista *(4)*; indarkeria sexista *(4)*
Emakumeek emakume izateagatik jasan dezaketen edozein ekintza, kalte fisiko, sexual edo psikologikoak eragin diezazkiekeenak; ekintza horien artean bizitza publikoan zein pribatuan gertatzen diren mehatxuak, bortxak edo askatasun-gabetze arbitrarioak barne hartuta.
1. OHARRA: 1/2004 Lege Organikoak, genero-indarkeriaren aurkako babes osorako neurriei buruzkoak, genero-indarkeria bikote baten edo bikote ohi baten harremanaren esparrura mugatzen du, eta ez ditu hartzen nazioarteko erakundeek (Nazio Batuen Erakundea, Europako Kontseilua, Europar Batasuna) emakumeen kontrako indarkeriatzat jotzen dituzten ekintza guztiak, hala nola lan-eremuko sexu-erasoak, emakumeen mutilazio genitala, ezkontza behartuak eta abar.
2. OHARRA: Mugimendu feministak adiera zabalagoan ulertzen du indarkeria matxista: espazio fisiko eta sinboliko guztietan gizonek baliatzen duten edozein indarkeria-mota, baldin eta pertsona hauen kontrakoa bada: gaur egun baliozkotzat jotzen den sexu/genero sistema bitarraren arabera emakumetzat jotzen direnak, sistema hori apurtzen dutenak (intersexualak, transgeneroak, transexualak), heteronormatibitateak ezarritako sexualitate-ereduari jarraitzen ez diotenak (lesbianak eta gayak) eta haur eta gaztetxoak.

es violencia contra las mujeres; violencia de género; violencia machista; violencia sexista
fr violence contre les femmes; violence liée au genre; VLG; violence machiste; violence sexiste
en violence against women; gender violence; gender-based violence

77
emakumeen mutilazio genital *(4)*
Emakumeen kanpo-genitalen erresekzioa, hau da, erauzketa partzial edo erabatekoa, bai eta emakumeen organo genitaletan eragindako beste lesio batzuk ere, guztiak ere arrazoi kultural eta erlijiosoengatik eginak.
es mutilación genital femenina; MGF
fr mutilation génitale féminine; MGF
en female genital mutilation; FGM

78
emakumeen salerosketa *(4)*
Sin. emakumeen trafiko *(4)*
Emakumeak saldu edo erostea, sexu-esplotaziora bideratzeko, hau da, prostituziorako eta sexu-esklabotasunerako.
es comercio de mujeres; trata de mujeres; tráfico de mujeres
fr trafic de femmes; traite des femmes
en women trafficking

emakumeen trafiko
Ik. emakumeen salerosketa

79
eraso matxista *(4)*
Espazio fisiko eta sinboliko guztietan egiten den edozein eraso-mota, pertsona hauen aurkakoa: emakumeak, sexu/genero sistema bitarra apurtzen dutenak (intersexualak, transgeneroak, transexualak) eta heteronormatibitateak ezarritako sexualitate-ereduari jarraitzen ez diotenak (lesbianak eta gayak).
es agresión machista
fr agression machiste

80
eraso sexista *(4)*
Espazio fisiko eta sinboliko guztietan emakumeei emakume izate hutsagatik egiten zaien edozein eraso-mota.
es agresión sexista
fr agression sexiste
en sexist assault

81
etxeko indarkeria *(4)*
Sin. familia barruko indarkeria *(4)*
Tratu txar fisiko, psikiko, sexual edo bestelako tratu iraingarri oro, pertsona batek bere familiako kide bati edo bizikide duen bati edo gehiagori eragiten diona.
OHARRA: iturria 1/2004 Lege Organikoa, genero-indarkeriaren aurkako babes osorako neurriei buruzkoa.
es maltrato doméstico; violencia doméstica; violencia intrafamiliar
fr violence domestique; violence familiale; violence intrafamiliale
en domestic violence; family violence

familia barruko indarkeria
Ik. etxeko indarkeria

82
feminizidio *(4)*
Emakumeen hilketa sistematiko eta berariazkoa, emakumeen aurkako gorrotoan oinarritua; hau da, emakumeak emakume izateagatik erailtzea.
es femicidio; feminicidio
fr fémicide; féminicide
en femicide; feminicide

genero-indarkeria
Ik. emakumeen kontrako indarkeria

83
genero-indarkeriaren biktima *(4)*
Bikote baten edo bikote ohi baten harremanaren esparruan gizonaren indarkeria jasan duen emakumea, baita emakume horren ardurapean dauden guztiak ere.
OHARRA: iturria 1/2004 Lege Organikoa, genero-indarkeriaren aurkako babes osorako neurriei buruzkoa.
es víctima de violencia de género

indarkeria matxista
Ik. emakumeen kontrako indarkeria

indarkeria sexista
Ik. emakumeen kontrako indarkeria

84
indarkeria sinboliko *(4)*
Indarkeriaren adierazpen ez-fisikoa, botere-eskema asimetrikoen testuinguruan sozialki eraikitako estrategien parte dena. Indarkeria sinbolikoaren bidez, subjektu menderatzaileek beren apetako mundu-ikuskera, gizarte-rolak, estatusa, kategoria kognitiboak eta boterearen eta buru-egituren irudikapen agerikoak ezartzen dizkiete mendeko subjektuei jardun ezkutuko eta sistematiko baten barruan, hau da, herritarren gehiengoa indarkeria horretaz ez jabetzeko moduan.
es violencia simbólica
fr violence symbolique
en symbolic violence

jazarpen sexista
Ik. sexuagatiko jazarpen

85
matxismo *(4)*
Emakumeen eta heteronormatibitatean sartzen ez diren pertsona guztien diskriminazioa justifikatzen eta mantentzen duten ideia, jarrera, jokaera eta praktika sozialen multzoa.
es machismo
fr machisme
en machismo

86
mikromatxismo *(4)*
Emakumeak zapaltzeko egunerokoan erabiltzen diren azpijoko eta estrategia sotil eta kasik hautemanezinak, maila batean edo bestean normalizatuak daudenak eta era batera edo bestera emakumeen autonomiari erasotzen diotenak.
es micromachismo
fr micro-machisme

87
sexu-abusu *(4)*
Norbaitek, indarkeria edo larderia erabili gabe eta adostasunik gabe, beste pertsona baten sexu-askatasunaren aurka atentatzean datzan delitua.
1. OHARRA: iturria Zigor Kodeko 181.1 artikulua.
2. OHARRA: Espainiako Zigor Kodeak, sexu-askatasun eta sexu-ukigabetasunaren aurka egiten diren delituen artean, bereizi egiten ditu sexu-erasoa —indarkeria edo larderia erabiliz egiten dena— eta sexu abusua —indarkeria edo larderia erabili gabe eta adostasunik gabe egiten dena—. Kontzeptualizazio hori zaharkitutzat jotzen da feminismoaren ikuspuntutik, ez baitator bat sexu-askatasunerako eskubidearekin, eta adostasun garbia ez dagoen guztietan sexu-erasotzat jotzea aldarrikatzen da.
es abuso sexual
fr abus sexuel
en sexual abuse

88
sexu-eraso *(4)*
Norbaitek, indarkeria edo larderia erabiliz, beste pertsona baten sexu-askatasunaren aurka atentatzean datzan delitua.
1. OHARRA: iturria Zigor Kodeko 178. artikulua.
2. OHARRA: Espainiako Zigor Kodeak, sexu-askatasun eta sexu-ukigabetasunaren aurka egiten diren delituen artean, bereizi egiten ditu sexu-erasoa —indarkeria edo larderia erabiliz egiten dena— eta sexu abusua —indarkeria edo larderia erabili gabe eta adostasunik gabe egiten dena—. Kontzeptualizazio hori zaharkitutzat jotzen da feminismoaren ikuspuntutik, ez baitator bat sexu-askatasunerako eskubidearekin, eta adostasun garbia ez dagoen guztietan sexu-erasotzat jotzea aldarrikatzen da.
es agresión sexual
fr agression sexuelle
en sexual assault

89
sexu-jazarpen *(4)*
Pertsona batekin izaera sexualeko edozein jokabide izatea, hitzezkoa nahiz fisikoa, jokabide horren helburua edo ondorioa denean pertsona horren duintasunari erasotzea edo pertsona hori beldurtuta, umiliatuta edo irainduta sentiaraztea.
OHARRA: iturria 3/2007 Lege Organikoa, Emakumeen eta gizonen berdintasun eragingarrirakoa.
es acoso sexual
fr harcèlement sexuel
en sexual harassment

90

sexuagatiko diskriminazio-egintza *(4)*

Eskubide bat edo eskubide-aukera bat baliatzeko, sexu-jazarpen edo sexuagatiko jazarpen-egoera bat onartu beharra.

OHARRA: iturria 3/2007 Lege Organikoa, Emakumeen eta gizonen berdintasun eragingarrirakoa.

es acto de discriminación por razón de sexo

91

sexuagatiko jazarpen (4)

Sin. sexuan oinarritutako jazarpen *(4)*; jazarpen sexista *(4)*

Pertsona batekin, haren sexua dela-eta, edozein jokabide izatea, jokabide horren helburua edo ondorioa denean pertsona horren duintasunari erasotzea edo pertsona hori beldurtuta, umiliatuta edo irainduta sentiaraztea.

OHARRA: iturria 3/2007 Lege Organikoa, Emakumeen eta gizonen berdintasun eragingarrirakoa.

es acoso por razón de sexo; acoso sexista

fr harcèlement fondé sur le sexe

en sex-based harassment

sexuan oinarritutako jazarpen

Ik. sexuagatiko jazarpen

92

tratu txarren emaile *(4)*

es persona maltratadora

fr personne maltraitante

en batterer

05. GENEROA ETA SEXUA

93
androginia *(4)*
Gizonezkoen nahiz emakumezkoen ezaugarriak izatea.
es androginia
fr androgynie
en androgyny

94
androgino *(iz.)* *(4)*
Gizonezkoen nahiz emakumezkoen ezaugarriak dituen pertsona.
es andrógino; andrógina
fr androgyne
en androgynous

emakume trans
Ik. emakume transexual

95
emakume transexual *(4)*
Sin. emakume trans *(4)*
Jaiotzean ezaugarri biologikoen arabera gizon izendatua eta halakotzat gizarteratua izanik, emakumezko sexu/generoarekin identifikatzen dena.
es mujer transexual; mujer trans
fr femme transsexuelle; femme trans
en transsexual woman; trans woman

emetasun
Ik. feminitate

96
feminitate *(4)*
Sin. emetasun *(3)*
Sexu/genero kultura bitarretan emakumeei atxikitzen zaizkien genero-rolen eta -estereotipoen multzoa, portaera, arau sozial, eta ezaugarri fisiko eta psikologikoez osatua.
es feminidad; femineidad
fr féminité
en femininity

97
genero *(4)*
Kultura-jatorriko ezaugarrien multzoa, jokabide- eta identitate-ereduei buruzkoa, gizonen eta emakumeen arteko bereizketa sozialki ezartzeko oinarri dena.
OHARRA: Generoaren ikusmolde dualista tradizionalaren aurka (emakumea eta gizona), teoria batzuek bi genero baino gehiago daudela defendatzen dute, eta beste batzuek, berriz, baztertu egiten dute generoaren kontzeptua, giza izaerari mugak ezartzen dizkiola uste dutelako.
es género
fr genre
en gender

98
genero-bitartasun *(4)*
Eraikuntza soziala, giza anatomia, jarduerak, portaerak, emozioak eta egiteko moduak dikotomikoki femenino eta maskulino moduan kategorizatzen dituena.
es binario de género; binarismo de género; dualismo de género
fr binarisme de genre; binarité de genre; dualisme de genre
en gender binary; gender binarism; gender dualism

99
genero-estereotipo *(4)*
Emakumeen eta gizonen ustezko ezaugarri eta atributuen multzoa, haien portaera bereiziak azaltzeko erabiltzen dena; besteak beste, gizarteak genero bakoitzari esleitutako rolen arabera batzuek eta besteek izan beharreko jokamoldea, bizitzaren esparru guztietan bete beharreko zeregina eta emakumeek eta gizonek elkarrekin izan beharreko harremanak.
es estereotipo de género
fr genre stéréotype
en gender stereotype

100
genero-identitate *(4)*
Generoari dagokionez, nork bere buruaz duen pertzepzioa, sexu/genero sistema bitarraren arabera gizonezkoei eta emakumezkoei ezartzen zaizkien rolekin lotutakoa, edozein dela ere jaiotzean ezaugarri biologikoen arabera esleitutako sexua.
es identidad de género
fr identité de genre
en gender identity

101
genero-rol *(4)*
Kultura jakin batean eta garai jakin batean sexu/genero bakoitzarentzat sozialki onargarritzat jotzen diren portaerak eta funtzio sozialak.
es rol de género
fr rôle de genre
en gender role

102
genero-sozializazio *(4)*
Bizitza osoan etengabe garatzen den prozesua, norbanakoak bere testuinguru soziokulturalean baliozkotzat jotzen diren genero-rolei dagozkien balio eta praktikak bereganatzen eta barneratzen dituenekoa, bai belaunaldiz belaunaldi transmititutakoak, bai gizartearen bilakaerak berekin ekarritakoak.
es socialización de género
fr socialisation de genre
en gender socialisation; gender socialization

generoa berresteko ebakuntza
Ik. sexua berresleitzeko kirurgia

gizon trans
Ik. gizon transexual

103
gizon transexual *(4)*
Sin. gizon trans *(4)*
Jaiotzean ezaugarri biologikoen arabera emakume izendatua eta halakotzat gizarteratua izanik, gizonezko sexu/generoarekin identifikatzen dena.
es hombre transexual; hombre trans
fr homme transsexuel; homme trans
en transsexual man; trans man

104
heteroarau *(4)*
Sin. heteronormatibitate *(4)*
Erregimen sozial eta kulturala, sexu/genero sistema bitarra baliozkotzat jotzen duena eta heterosexualitatea bizimodu natural, normal eta egoki bakartzat hartzen duena; botere-harremanak eragiten ditu, eta heterosexualak ez diren pertsonen jazarpena eta bazterketa sustatzen ditu.
es heteronorma; heteronormatividad
fr hétéronormalité; hétéronormativité
en heteronormativity

heteronormatibitate
Ik. heteroarau

identitate sexual
Ik. sexu-identitate

105
intersexual (iz.) *(4)*
Sexu kromosomiko, gonada eta genitalen desadostasuna ageri duen pertsona.
es intersexual
fr intersexué; intersexuée
en intersexual

106
maskulinitate *(4)*
Kultura jakin batean gizonei atxikitzen zaizkien ezaugarrien multzoa, portaera, genero-rol eta ezaugarri fisiko eta psikologikoak aintzat hartzen dituena.
es masculinidad
fr masculinité
en masculinity

107
maskulinitate hegemoniko *(4)*
Gizon izateko eredu soziala, oro har gizartean gailentzen diren gizon izateko moduen nagusitasuna eta emakumeen menderakuntza bermatzen duena, patriarkatua legitimatuz.
es masculinidad hegemónica
fr masculinité hégémonique
en hegemonic masculinity

108
queer (iz.) *(4)*
Sexualitateari eta generoari dagokienez ezarrita dauden ideiekin bat ez datorren sexu- edo genero-identitatea duen pertsona.
es queer
fr queer
en queer

109
sexu *(4)*
Ezaugarri biologikoen multzoa, bereziki ezaugarri genetiko, organiko eta hormonalei dagokiena, emakume eta gizonen arteko bereizketa ezartzeko oinarri dena.
es sexo
fr sexe
en sex

110
sexu-identitate *(4)*
Sin. identitate sexual *(4)*
Sexuari dagokionez, nork bere buruaz duen pertzepzioa, nahitaez bat etorri behar ez duena jaiotzean ezaugarri fisiko eta biologikoetan oinarrituta esleitutako sexuarekin.
es identidad sexual
fr identité sexuelle
en sexual identity

111
sexu/genero sistema bitar *(4)*
Mendebaldeko kulturan nagusi den gizarte-eredua, sexua eta generoa bi kategoria zurrun, kontrajarri eta kodependente gisa hartzen dituena: gizona eta emakumea. Eredu horrek baztertu egiten ditu kategoria horietan sartzen ez diren pertsonak; adibidez, transgeneroak eta intersexualak.
es sistema binario sexo/género

112
sexua berresleitzeko kirurgia *(4)*
Sin. generoa berresteko ebakuntza *(4)*
Ebakuntza kirurgikoa, pertsona baten ezaugarri anatomiko sexualak aldatzean datzana, kontrako sexuari dagozkion ezaugarrietara egokitzeko.
es cirugía de reasignación de sexo; cirugía de confirmación de género; cirugía de reasignación genital; operación de reasignación de sexo
fr chirurgie de réassignation sexuelle; chirurgie de confirmation du genre
en sex reassignment surgery; gender confirmation surgery; genital reassignment surgery

trans
Ik. transexual

trans
Ik. transgenero

113
transexual (iz.) *(4)*
Sin. trans *(4)*
Jaiotzean ezaugarri biologikoen arabera esleitu zaion generoaren aurkakoarekin identifikatzen den pertsona transgeneroa.
es transexual
fr transsexuel
en transsexual

114
transgenero (iz.) *(4)*
Sin. trans *(4)*
Jaiotzean ezaugarri biologikoen arabera esleitu zaion generoarekin identifikatzen ez den pertsona.
es transgénero; trans
fr transgenre; trans
en transgender; trans

zis
Ik. zisexual

115
zisexual (iz.) *(4)*
Sin. zisgenero *(4)*; zis *(4)*
Jaiotzean ezarri zitzaion sexu/generoarekin identifikatzen den pertsona, edo hura auzitan jartzen ez duena.
es cisexual; cisgénero; cis
fr cissexuel; cissexuelle; cisgenre; cis
en cissexual; cisgender; cis

zisgenero
Ik. zisexual

06. SEXUALITATEA ETA UGALKETA

116
abortatzeko eskubide *(4)*
Emakumeek haurdunaldia borondatez eteteko duten eskubidea. Estatu bakoitzak bere legeria du, baldintza eta epe zehatzekin, batzuk malguagoak eta beste batzuk zorrotzagoak. Herrialde batzuetan, legez kontrakoa da abortatzea.
es derecho al aborto
fr droit à l'avortement
en abortion rights

117
asexual *(iz.)* *(4)*
Beste pertsonekiko sexu-erakarpenik eta sexu-harremanik ez izateko joera duen pertsona.
es asexual
fr asexuel; asexuelle
en asexual

118
asexualtasun *(4)*
Beste pertsonekiko sexu-erakarpenik eta sexu-harremanik ez izatean datzan joera.
es asexualidad
fr asexualité
en asexuality

119
bisexual *(iz.)* *(4)*
Bi sexu/generoetako pertsonenganako erakarpen sexuala sentitzen duen pertsona.
es bisexual
fr bisexuel; bisexuelle
en bisexual

120
erakarpen sexual *(4)*
Pertsona baten interes sexuala piztu eta atxikitzeko gaitasuna. Ezaugarri fisikoek, gorputz-hizkuntzak, usainak, janzkerak, estatus sozialak eta nortasunaren beste zenbait alderdik eragina dute pertsona batek beste pertsona batenganako senti dezakeen erakarpen sexualean.
es atracción sexual
fr attirance sexuelle
en sexual attraction

121
gay *(4)*
Gizonenganako erakarpen sexuala sentitzen duen gizona.
es gay
fr gay
en gay

122
haurdunaldi subrogatu *(4)*
Emakume batek berea den edo ez den obulu baten bidez ernaldutako enbrioia haztea bere sabelean, beste norbaiten eskariz eta kontratu baten arabera, non ezartzen baita haur jaioberria eskatzailearena izango dela, ez erditu den emakumearena.
es gestación subrogada
fr gestation pour autrui; GPA
en surrogate gestation; surrogate pregnancy

123
heterosexual *(iz.)* *(4)*
Sexu/genero desberdineko pertsonenganako erakarpen sexuala sentitzen duen pertsona.
es heterosexual
fr hétérosexuel; hétérosexuelle
en heterosexual

124
heterosexualitate *(4)*
Sexu/genero desberdineko pertsonenganako erakarpen sexuala.
es heterosexualidad
fr hétérosexualité
en heterosexuality

125
homosexual *(iz.)* *(4)*
Sexu/genero bereko pertsonenganako erakarpen sexuala sentitzen duen pertsona.
es homosexual
fr homosexuel; homosexuelle
en homosexual

126
homosexualitate *(4)*
Sexu/genero bereko pertsonenganako erakarpen sexuala.
es homosexualidad
fr homosexualité
en homosexuality

127
lesbiana *(4)*
Emakumeenganako erakarpen sexuala sentitzen duen emakumea.
es lesbiana
fr lesbienne
en lesbian

128
lesbianismo *(4)*
Emakumeek emakumeenganako sentitzen duten erakarpen sexuala.
es lesbianismo
fr lesbianisme
en lesbianism

orientazio sexual
Ik. sexu-orientazio

plazer sexual
Ik. sexu-plazer

129
polimaitasun *(4)*
Maitasun- eta sexu-harreman egonkorra izatea aldi berean pertsona batekin baino gehiagorekin, pertsona horien guztien ezagutza eta onarpenarekin.
es poliamor
fr pluriamour; polyamour
en polyamory

130
pornografia feminista *(4)*
Genero-berdintasuna aintzat harturik sortutako pornografia. Sexualitatearen, berdintasunaren eta plazeraren bidez, sexu-askatasunari buruzko uste indibidualen inguruko gogoeta eragin nahi du.
es pornografía feminista
fr pornographie féministe
en feminist pornography

131
sexu-eskubideak *(4)*
Pertsona guztien eskubideak, norberaren sexualitatearen gainean kontrola izateko eta sexualitateaz libreki eta arduraz erabakitzeko, inork ezertara behartu gabe eta diskriminaziorik eta bortxakeriarik jasan gabe.
es derechos sexuales
fr droits sexuels
en sexual rights

132
sexu-orientazio *(4)*
Sin. orientazio sexual *(4)*
Pertsona batek beste pertsona batzuenganako erakarpen sexuala sentitzeko edo ez sentitzeko duen joera, sexuaren edo generoaren arabera.
es orientación sexual; inclinación sexual
fr orientation sexuelle
en sexual orientation

133
sexu-plazer *(4)*
Sin. plazer sexual *(4)*
Jarduera eta eszitazio sexualari dagokion atsegintasuna.
es placer sexual
fr plaisir sexuel
en sexual pleasure

134
ugalketa-eskubideak *(4)*
Sin. ugaltze-eskubideak *(4)*
Pertsona guztien eskubideak, haurrak izatea edo ez, eta zenbat haur eta noiz izatea libreki eta arduraz erabakitzeko, bai eta horretarako beharrezkoa den informazioa, hezkuntza eta baliabideak izateko ere.
es derechos reproductivos
fr droits reproductifs
en reproductive rights

ugaltze-eskubideak
Ik. ugalketa-eskubideak

07. GIZARTE-ANTOLAKETA ETA -HARREMANAK

135
esparru pribatu *(4)*
Parte-hartze sozial orokorretik kanpo kokatzen den espazioa, sexu/genero sistema bitarraren ondorioa dena, etxeko lanekin, zaintzarekin eta ugaltze-lanekin loturik ez dagoena, eta aukera ematen duena banakotasuna lantzeko eta norberak hautatutako gizarte txikiago batez eta askatasun indibidualaz gozatzeko.
es espacio privado
fr sphère privée
en private sphere

136
esparru publiko *(4)*
Parte-hartze sozialari dagokion espazioa, besteak beste lan produktibo eta ordainduarekin, bizitza kulturalarekin, sormenarekin eta kudeaketa politikoarekin lotua, hau da, lan balioetsiarekin lotua.
es espacio público
fr espace public; sphère publique
en public sphere

137
etxeko esparru *(4)*
Etxeari loturiko espazioa, parte-hartze sozialetik kanpo kokatzen dena, batez ere etxeko lanekin, zaintza-lanekin eta ugalketa-lanekin erlazionatua.
es espacio doméstico
fr sphère domestique
en domestic sphere

138
familia patriarkal *(4)*
Gaur egungo gizarte-sistema patriarkalaren oinarrietako bat den familia-eredua, non gizonak emakumeen eta haurren gaineko nagusitasuna baitu.
es familia patriarcal
fr famille patriarcale
en patriarchal family

feminizatze
Ik. feminizazio

139
feminizazio *(4)*
Sin. feminizatze *(3)*
Gizartean gertatzen den fenomeno edo jardunbide batek emakumeei gizonei baino gehiago eragitea dakarren prozesua; esate batera, pobreziaren feminizazioa eta zaintza-lanekin zerikusia duten lanbideen feminizazioa.
es feminización
fr féminisation
en feminization

140
guraso bakarreko zaintza *(4)*
Gurasoak banantzean aukeran dauden bi zaintza-motetako bat. Zaintza-mota honetan, gurasoetako batek seme-alabekin bizitzen jarraitzen du, eta besteak, berriz, bisitak egiten ditu.
es custodia monoparental
fr garde monoparentale
en sole custody

141
heteropatriarkatu *(4)*
Sistema sozial eta kulturala, sexu/genero sistema bitarra baliozkotzat jotzen duena eta heterosexualitatea bizimodu natural, normal eta egoki bakartzat hartzen duena; gizonek botere sozial, ekonomiko zein politikoa edukitzea ahalbidetzen du, eta bizitzaren arlo guztietan emakumeen gainetik kokatzea.
es heteropatriarcado
fr hétéropatriarcat
en heteropatriarchy

142
kristalezko sabai *(4)*
Emakumeek beren jardun profesionala, soziopolitikoa edo bestelakoa garatzean aurkitzen duten hesi ikusezina, zeinaren bestaldean maila handiagoko karguak ikus baititzakete, erdietsi ezin dituztenak.
es techo de cristal
fr plafond de verre
en glass ceiling

143
lan erreproduktibo *(4)*
Gizartea eta gizakia ugaltzeko eta bizitzari eusteko ezinbestekoa den lana (haurdunaldia, erditzea, bularra ematea, haurren zaintza eta hazkuntza, familiako kide guztien elikadura, zaintza, seme-alaben hezkuntza, etxeko lanak, familiaren kudeaketa eta abar), lan-merkatutik kanpo kokatzen denez balio ekonomiko aitorturik ez duena eta, beraz, ia beti ordaindu gabe egiten dena. Batez ere emakumezkoek egiten dute, beren etxeetan zein komunitateetan. Lan erreproduktibo esaten zaio, hain zuzen ere, merkatuan eskuragarri dauden ondasun eta zerbitzuak barne hartzen dituen lan produktibotik bereizteko. Feminismoaren ustez, lan hori ere lan produktiboa da, bizitzarako ezinbestekoa delako.
es trabajo reproductivo
fr travail reproductif
en reproductive labor; reproductive labour; reproductive work

144
lan produktibo *(4)*
Salgaien erabilera-balioa aldatzeko edo zerbitzuak eskaintzeko gaitasuna daukan lana, gizartearen oinarri den aberastasun material eta ez-materiala sortzeko gai dena.
es trabajo productivo
fr travail productif
en productive work

lan-banaketa sexual
Ik. sexuaren araberako lan-banaketa

145
lanaldi bikoitz *(4)*
Batez ere emakumeek jasaten duten lan-karga gehigarria, soldatapeko lanaldia egiteaz gain etxeko lanei, zaintza-lanei eta gainerako lan erreproduktiboei gizonek baino denbora gehiago eskaini behar izatearen ondorioz sortzen dena. Autore batzuek lanaldi hirukoitza ere aipatzen dute, parte-hartze soziopolitikoa ere aintzat hartuta.
es doble jornada
fr double journée
en double working day

146
matriarkatu *(4)*
Gizartea antolatzeko modu bat, non sexu femeninoak kategoria sozial gisa garrantzi politiko eta juridiko gorena duen, sexu maskulinoaren kaltetan. XIX. mendean hedatutako sinesmena da, baina antropologiak, gaur egun, matriarkatua existitu dela dioen hipotesia okerra dela defendatzen du.
es matriarcado
fr matriarcat
en matriarchy

147
patriarkatu *(4)*
Gizonek familiako emakume eta haurrengan duten nagusitasunaren adierazpena eta instituzionalizazioa, gizarteko emakume guztiengana zabaltzen dena.
es patriarcado
fr patriarcat
en patriarchy

148
prostituzio *(4)*
Sin. sexu-lan *(4)*
Ordain bat jasotzearen truke sexu-harremanak izatea. Legez kontrako jarduera da herrialde askotan, eta, batzuetan, heriotzarekin zigortzen da; legezkoa den kasuetan, prostituzioan jarduteko baldintzak aldatu egiten dira herrialde batetik bestera. Nagusiki emakumeek jarduten dute prostituzioan.
es prostitución
fr prostitution
en prostitution

sexu-lan
Ik. prostituzio

149
sexuaren araberako lan-banaketa *(4)*
Sin. lan-banaketa sexual *(3)*
Gizarte bateko norbanakoei sexu/generoaren arabera lan-jarduera desberdinak esleitzean datzan sistema, genero-roletan oinarritzen dena.
es división sexual del trabajo
fr division sexuelle du travail
en sexual division of labor; sexual division of labour

150
zaintza partekatu *(iz.) (4)*
Gurasoak banantzean aukeran dauden bi zaintza-motetako bat. Zaintza-mota honetan, guraso bakoitzaren eta seme-alaben arteko bizikidetza-araubide bat ezartzen da, familia-egoeraren inguruabarretara egokitua, guraso biek beren eskubideak eta betebeharrak berdintasun-egoeran baliatu ahal izatea bermatzeko.
OHARRA: iturria Kode Zibileko 92. artikulua.
es custodia compartida
fr garde alternée; résidence alternée
en joint custody

151
zaintza-lanak *(4)*
Pertsonen biziraupenerako eta garapenerako ezinbestean bete beharrekoak diren premia fisiko, psikiko eta emozionalak betetzea helburu duen jarduna. Genero-rolen araberako lan-banaketak lan hori emakumeen ardurapean uzten du; ez du ez aitorpen sozialik, ez ordainsaririk, edo lan-baldintza eskasekoa izaten da, ordaindua denean.
es trabajo de cuidados
fr travail de soin à autrui; prendre soin d’autrui
en care work

Euskarazko aurkibidea

A

abortatzeko eskubide, 116
ahalduntze, 28
ahalduntze-eskola, 29
ahizpatasun, 20
androginia, 93
androgino, 94
androzentrismo, 21
aniztasuna eta diferentzia errespetatze, 1
asexual, 117
asexualtasun, 118
aukera-berdintasun, 2
autodefentsa feminista, 22

B

berdintasun, 6
berdintasun-plan, 8
berdintasun-teknikari, 3
berdintasunaren feminismo, 23
bereizkeria, 70
bereizkeria anizkoitz, 58
biologizismo, 57
bisexual, 119
bizitzaren jasangarritasun, 24
bortxaketa, 75

D

diferentziaren feminismo, 25
diskriminazio, 70
diskriminazio anizkoitz, 58

E

EHBF, 36
ekintza positibo, 4
ekofeminismo, 26
ekonomia feminista, 27
elkarren mendekotasun, 45
emakume trans, 95
emakume transexual, 95
emakumeen ahalduntze, 28
emakumeen ahalduntze-eskola, 29
emakumeen boto-eskubide, 34
emakumeen emantzipazio, 30
emakumeen eta gizonen arteko tratu-berdintasun, 5
emakumeen eta gizonen berdintasun, 6
emakumeen eta gizonen berdintasun-diagnostiko, 7
emakumeen eta gizonen berdintasunerako plan, 8
emakumeen eta gizonen desberdinkeria, 59
emakumeen eta gizonen ordezkaritza orekatu, 9
emakumeen etxe, 31
emakumeen ikusgaitasun, 32
emakumeen kontrako indarkeria, 76
emakumeen mutilazio genital, 77
Emakumeen Nazioarteko Eguna, 33
emakumeen salerosketa, 78
emakumeen sufragio aktibo, 34
emakumeen sufragio pasibo, 35
emakumeen trafiko, 78
Emakunde - Emakumearen Euskal Erakundea, 10
emetasun, 96
erakarpen sexual, 120
erantzukizun partekatu, 11
erantzunkidetasun, 11
eraso matxista, 79
eraso sexista, 80
esparru pribatu, 135
esparru publiko, 136
etxeko esparru, 137

etxeko indarkeria, 81
Euskal Herriko Bilgune Feminista, 36

F

familia, lana eta bizitza pertsonala bateragarri egite, 16
familia barruko indarkeria, 81
familia patriarkal, 138
feminismo, 37
feminismo abertzale, 38
feminismo deskolonial, 39
feminismo erradikal, 40
feminismo instituzional, 41
feminismo liberal, 42
feminismoaren olatu, 43
feminista, 44
feminitate, 96
feminizatze, 139
feminizazio, 139
feminizidio, 82

G

gay, 121
genero, 97
genero-analisi, 12
genero-arrakala, 60
genero-berdintasun, 6
genero-berdintasun plan, 8
genero-bitartasun, 98
genero-estereotipo, 99
genero-identitate, 100
genero-ikuspegi, 13
genero-ikuspegiaren integrazio, 14
genero-indarkeria, 76
genero-indarkeriaren biktima, 83
genero-mainstreaming, 14
genero-parekotasun, 9
genero-rol, 101
genero-sozializazio, 102
genero-zeharkakotasun, 14
generoa berresteko ebakuntza, 112
generoaren araberako azterketa, 12
gizon trans, 103
gizon transexual, 103
guraso bakarreko zaintza, 140

H

haurdunaldi subrogatu, 122
heteroarau, 104
heteronormatibitate, 104
heteropatriarkatu, 141
heterosexual, 123
heterosexualitate, 124
hezkidetza, 15
hizkera inklusibo, 61
hizkuntzaren erabilera ez-sexista, 62
homofobia, 63
homosexual, 125
homosexualitate, 126

I

identitate sexual, 110
ikusgaitasun, 32
ikuspegi feminista, 13
indarkeria matxista, 76
indarkeria sexista, 76
indarkeria sinboliko, 84
interdependentzia, 45
intersekzionalitate, 46
intersexual, 105

J

jazarpen sexista, 91

K

kohezkuntza, 15
kontziliazio, 16
kosifikazio, 64
kristalezko sabai, 142

L

lan erreproduktibo, 143
lan produktibo, 144
lan-banaketa sexual, 149
lanaldi bikoitz, 145
lesbiana, 127
lesbianismo, 128
lesbianismo politiko, 47
lesbofobia, 65
LGTB mugimendu, 48
lodifobia, 66

M

maitasun erromantiko, 49
maskulinitate, 106
maskulinitate hegemoniko, 107
matriarkatu, 146
matxismo, 85
mikromatxismo, 86
misoginia, 67
mugimendu feminista, 50

N

Nafarroako Berdintasunerako Institutua, 17
nazioarteko greba feminista, 51

O

ordezkaritza orekatu, 9
orientazio sexual, 132

P

patriarkatu, 147
plazer sexual, 133
poligamia, 52
polimaitasun, 129
pornografia feminista, 130
prostituzio, 148
publizitate sexista, 68

Q

queer, 108
queer teoria, 53

S

sexismo, 69

sexu, 109
sexu-abusu, 87
sexu-askapen, 54
sexu-eraso, 88
sexu-erasoen aurkako protokolo, 18
sexu-eskubideak, 131
sexu-identitate, 110
sexu-iraultza, 54
sexu-jazarpen, 89
sexu-lan, 148
sexu-orientazio, 132
sexu-plazer, 133
sexu/genero sistema bitar, 111
sexua berresleitzeko kirurgia, 112
sexuagatiko diskriminazio, 70
sexuagatiko diskriminazio-egintza, 90
sexuagatiko jazarpen, 91
sexuagatiko zeharkako diskriminazio, 71
sexuagatiko zuzeneko diskriminazio, 72
sexuan oinarritutako diskriminazio, 70
sexuan oinarritutako jazarpen, 91
sexuaren araberako lan-banaketa, 149
sexuaren araberako rolak eta estereotipoak desagerraraztze, 19
soldata-arrakala, 73
sororitate, 20

T

trans, 113, 114
transexual, 113
transfeminismo, 55
transfobia, 74
transgenero, 114
tratu txarren emaile, 92
tratu-berdintasun, 5

U

ugalketa-eskubideak, 134
ugaltze-eskubideak, 134

Z

zaintza partekatu, 150
zaintza-lanak, 151
zeharkako diskriminazio, 71
ziberfeminismo, 56
zis, 115
zisexual, 115
zisgenero, 115
zuzeneko diskriminazio, 72

Gaztelaniazko aurkibidea

A

abuso sexual, 87
acción afirmativa, 4
acción positiva, 4
acoso por razón de sexo, 91
acoso sexista, 91
acoso sexual, 89
acto de discriminación por razón de sexo, 90
agresión machista, 79
agresión sexista, 80
agresión sexual, 88
amor romántico, 49
análisis de género, 12
androcentrismo, 21
andrógina, 94
androginia, 93
andrógino, 94
asexual, 117
asexualidad, 118
atracción sexual, 120
autodefensa feminista, 22

B

binario de género, 98
binarismo de género, 98
biologicismo, 57
bisexual, 119
brecha de género, 60
brecha salarial, 73

C

casa de las mujeres, 31
ciberfeminismo, 56
cirugía de confirmación de género, 112
cirugía de reasignación de sexo, 112
cirugía de reasignación genital, 112
cis, 115
cisexual, 115
cisgénero, 115
coeducación, 15
comercio de mujeres, 78
conciliación, 16
conciliación de la vida laboral, familiar y personal, 16
corresponsabilidad, 11
cosificación, 64
custodia compartida, 150
custodia monoparental, 140

D

derecho a voto de las mujeres, 34
derecho al aborto, 116
derecho de sufragio activo femenino, 34
derecho de sufragio pasivo femenino, 35
derecho de voto de las mujeres, 34
derechos reproductivos, 134
derechos sexuales, 131
desigualdad entre mujeres y hombres, 59
Día Internacional de la Mujer, 33
diagnóstico de igualdad, 7
discriminación, 70
discriminación directa por razón de sexo, 72
discriminación indirecta por razón de sexo, 71
discriminación múltiple, 58
discriminación por razón de sexo, 70
división sexual del trabajo, 149
doble jornada, 145
dualismo de género, 98

E

ecofeminismo, 26
economía feminista, 27
eliminación de roles y estereotipos en función del sexo, 19
Emakunde - Instituto Vasco de la Mujer, 10
emancipación de las mujeres, 30
empoderamiento, 28
empoderamiento de las mujeres, 28
escuela de empoderamiento, 29
espacio doméstico, 137
espacio privado, 135
espacio público, 136
estereotipo de género, 99
Euskal Herriko Bilgune Feminista, 36

F

familia patriarcal, 138
femicidio, 82
femineidad, 96
feminicidio, 82
feminidad, 96
feminismo, 37
feminismo abertzale, 38
feminismo de la diferencia, 25
feminismo de la igualdad, 23
feminismo descolonial, 39
feminismo diferencialista, 25
feminismo institucional, 41
feminismo liberal, 42
feminismo radical, 40
feminista, 44
feminización, 139

G

gay, 121
género, 97
gestación subrogada, 122
gordofobia, 66

H

heteronorma, 104
heteronormatividad, 104
heteropatriarcado, 141
heterosexual, 123
heterosexualidad, 124
hombre trans, 103
hombre transexual, 103
homofobia, 63
homosexual, 125
homosexualidad, 126
huelga feminista internacional, 51

I

identidad de género, 100
identidad sexual, 110
igualdad, 6
igualdad de género, 6
igualdad de mujeres y hombres, 6
igualdad de oportunidades, 2
igualdad de trato, 5
igualdad de trato entre mujeres y hombres, 5
igualdad entre mujeres y hombres, 6
inclinación sexual, 132
Instituto Navarro para la Igualdad, 17
integración de la perspectiva de género, 14

interdependencia, 45
interseccionalidad, 46
intersexual, 105

L

lenguaje inclusivo, 61
lesbiana, 127
lesbianismo, 128
lesbianismo político, 47
lesbofobia, 65
liberación sexual, 54

M

machismo, 85
mainstreaming de género, 14
maltrato doméstico, 81
masculinidad, 106
masculinidad hegemónica, 107
matriarcado, 146
MGF, 77
micromachismo, 86
misoginia, 67
movimiento feminista, 50
movimiento LGBT, 48
mujer trans, 95
mujer transexual, 95
mutilación genital femenina, 77

O

ola del feminismo, 43
operación de reasignación de sexo, 112
orientación sexual, 132

P

paridad de género, 9
patriarcado, 147
persona maltratadora, 92
perspectiva de género, 13
perspectiva feminista, 13
placer sexual, 133
plan de igualdad, 8
plan para la igualdad, 8
plan para la igualdad de mujeres y hombres, 8
poliamor, 129
poligamia, 52
pornografía feminista, 130
prostitución, 148
protocolo contra las agresiones sexuales, 18
publicidad sexista, 68

Q

queer, 108

R

representación equilibrada de mujeres y hombres, 9
respeto a la diversidad y a la diferencia, 1
revolución sexual, 54
rol de género, 101

S

sexismo, 69
sexo, 109
sistema binario sexo/género, 111
socialización de género, 102
sororidad, 20
sostenibilidad de la vida, 24

T

techo de cristal, 142
técnica de igualdad, 3
técnico de igualdad, 3
teoría queer, 53
trabajo de cuidados, 151
trabajo productivo, 144
trabajo reproductivo, 143
tráfico de mujeres, 78
trans, 114
transexual, 113
transfeminismo, 55
transfobia, 74
transgénero, 114
transversalización de género, 14
trata de mujeres, 78

U

uso no sexista del lenguaje, 62

V

víctima de violencia de género, 83
violación, 75
violencia contra las mujeres, 76
violencia de género, 76
violencia doméstica, 81
violencia intrafamiliar, 81
violencia machista, 76
violencia sexista, 76
violencia simbólica, 84
visibilización, 32
visibilización de las mujeres, 32

Frantsesezko aurkibidea

A

abus sexuel, 87
action positive, 4
agression machiste, 79
agression sexiste, 80
agression sexuelle, 88
amour romantique, 49
analyse sexospécifique, 12
androcentrisme, 21
androgyne, 94
androgynie, 93
asexualité, 118
asexuel, 117
asexuelle, 117
atelier d'autonomisation, 29
attirance sexuelle, 120
autodéfense féministe, 22
autonomisation, 28
autonomisation des femmes, 28

B

binarisme de genre, 98
binarité de genre, 98
biologisme, 57
bisexuel, 119
bisexuelle, 119

C

chirurgie de confirmation du genre, 112
chirurgie de réassignation sexuelle, 112
chosification, 64
cis, 115
cisgenre, 115
cissexuel, 115
cissexuelle, 115
coéducation, 15
conciliation travail-famille et vie personnelle, 16
cyberféminisme, 56

D

discrimination, 70
discrimination fondée sur le sexe, 70
discrimination multiple, 58
division sexuelle du travail, 149
double journée, 145
droit à l'avortement, 116
droits reproductifs, 134
droits sexuels, 131
dualisme de genre, 98
durabilité de la vie, 24

E

écart de salaire, 73
écoféminisme, 26
économie féministe, 27
égalité, 6
égalité de traitement, 5
égalité de traitement entre hommes et femmes, 5
égalité des chances, 2
égalité des femmes et des hommes, 6
égalité des genres, 6
égalité entre les femmes et les hommes, 6
émancipation des femmes, 30
espace public, 136

F

famille patriarcale, 138
fémicide, 82
féminicide, 82
féminisation, 139
féminisme, 37
féminisme de la différence, 25
féminisme de l'égalité, 23
féminisme décolonial , 39
féminisme différentialiste, 25
féminisme institutionnel, 41
féminisme libéral, 42
féminisme radical, 40
féministe, 44
féminité, 96
femme trans, 95
femme transsexuelle, 95
fossé des genres, 60

G

garde alternée, 150
garde monoparentale, 140
gay, 121
genre, 97
genre stéréotype, 99
gestation pour autrui, 122
GPA, 122
grève féministe internationale, 51
grossophobie, 66

H

harcèlement fondé sur le sexe, 91
harcèlement sexuel, 89
hétéronormalité, 104
hétéronormativité, 104
hétéropatriarcat, 141
hétérosexualité, 124
hétérosexuel, 123
hétérosexuelle, 123
homme trans, 103
homme transsexuel, 103
homophobie, 63
homosexualité, 126
homosexuel, 125
homosexuelle, 125

I

identité de genre, 100
identité sexuelle, 110
inégalité entre les femmes et les hommes, 59
intégration transversale du genre, 14
interdépendance, 45
intersectionnalité, 46
intersexué, 105
intersexuée, 105

J

Journée internationale des femmes, 33

L

langage inclusif, 61
lesbianisme, 128
lesbianisme politique, 47

lesbienne, 127
lesbophobie, 65
libération sexuelle, 54

M

machisme, 85
masculinité, 106
masculinité hégémonique, 107
matriarcat, 146
MGF, 77
micro-machisme, 86
misogynie, 67
mouvement féministe, 50
mouvement LGBT, 48
mutilation génitale féminine, 77

O

orientation sexuelle, 132

P

parité des sexes, 9
partage des responsabilités familiales, 11
partage équitable des responsabilités familiales, 11
patriarcat, 147
personne maltraitante, 92
perspective de genre, 13
perspective féministe, 13
plafond de verre, 142
plaisir sexuel, 133
plan d'égalité des femmes et des hommes, 8
plan d'égalité femmes-hommes, 8
pluriamour, 129
polyamour, 129
polygamie, 52
pornographie féministe, 130
prendre soin d'autrui, 151
prostitution, 148
protocole contre les agressions sexuelles, 18
publicité sexiste, 68

Q

queer, 108

R

représentation équilibrée des femmes et des hommes, 9
résidence alternée, 150
révolution sexuelle, 54
rôle de genre, 101

S

self défense féministe, 22
sexe, 109
sexisme, 69
socialisation de genre, 102
sororité, 20
sphère domestique, 137
sphère privée, 135
sphère publique, 136

T

théorie queer, 53
trafic de femmes, 78
traite des femmes, 78
trans, 114
transféminisme, 55
transgenre, 114
transphobie, 74
transsexuel, 113
travail de soin à autrui, 151
travail productif, 144
travail reproductif, 143

U

usage non-sexiste de la langue, 62

V

vague du féminisme, 44
vague du féminisme, 43
viol, 75
violence contre les femmes, 76
violence domestique, 81
violence familiale, 81
violence intrafamiliale, 81
violence liée au genre, 76
violence machiste, 76
violence sexiste, 76
violence symbolique, 84
visibilité, 32
visibilité des femmes, 32
VLG, 76

Ingelesezko aurkibidea

A

abortion rights, 116
affirmative action, 4
androcentrism, 21
androgynous, 94
androgyny, 93
asexual, 117
asexuality, 118

B

balance between work, family and personal life, 16
balanced representation of women and men, 9
batterer , 92
biologicism, 57
bisexual, 119

C

care work, 151
cis, 115
cisgender, 115
cissexual, 115
coeducation, 15
conciliation between work, family and personal life, 16
cyberfeminism, 56

D

decolonial feminism, 39
difference feminism, 25
discrimination, 70
domestic sphere, 137
domestic violence, 81
double working day, 145

E

ecofeminism, 26
emancipation of women, 30
empowerment, 28
equal opportunity, 2
equal sharing of domestic responsibilities, 11
equal treatment , 5
equal treatment of women and men, 5
equality, 6
equality between women and men, 6
equality feminism, 23
equality of women and men, 6

F

family violence, 81
fatphobia, 66
female genital mutilation, 77
femicide, 82
feminicide, 82
femininity, 96
feminism, 37
feminist, 44
feminist economics, 27
feminist movement, 50
feminist perspective, 13
feminist pornography, 130
feminist self-defence, 22
feminist self-defense, 22

feminization, 139
FGM, 77

G

gay, 121
gender, 97
gender advertisement, 68
gender analysis, 12
gender binarism, 98
gender binary, 98
gender confirmation surgery, 112
gender dualism, 98
gender equality, 6
gender equality diagnostic, 7
gender equality scheme, 8
gender gap, 60
gender identity, 100
gender mainstreaming, 14
gender parity, 9
gender pay gap, 73
gender perspective, 13
gender role, 101
gender socialisation, 102
gender socialization, 102
gender stereotype, 99
gender violence, 76
gender-balanced representation, 9
gender-based violence, 76
genital reassignment surgery, 112
glass ceiling, 142

H

hegemonic masculinity, 107
heteronormativity, 104
heteropatriarchy, 141
heterosexual, 123
heterosexuality, 124
homophobia, 63
homosexual, 125
homosexuality, 126

I

inclusive language, 61
inequality between women and men, 59
institutional feminism, 41
interdependence, 45
international feminist strike, 51
International Women's Day, 33
intersectionality, 46
intersexual, 105

J

joint custody, 150

L

lesbian, 127
lesbianism, 128
lesbophobia, 65
LGBT movement, 48
liberal feminism, 42

M

machismo, 85
masculinity, 106

matriarchy, 146
misogyny, 67
multiple discrimination, 58

N

non-sexist use of language, 62

O

objectification, 64

P

patriarchal family, 138
patriarchy, 147
pay gap, 73
political lesbianism, 47
polyamory, 129
polygamy, 52
positive action, 4
private sphere, 135
productive work, 144
prostitution, 148
public sphere, 136

Q

queer, 108
queer theory, 53

R

radical feminism, 40
rape, 75
reproductive labor, 143
reproductive labour, 143
reproductive rights, 134
reproductive work, 143
romantic love, 49

S

sex, 109
sex reassignment surgery, 112
sex-based discrimination, 70
sex-based harassment, 91
sexism, 69
sexist assault, 80
sexual abuse, 87
sexual assault, 88
sexual assault protocol, 18
sexual attraction, 120
sexual division of labor, 149
sexual division of labour, 149
sexual harassment, 89
sexual identity, 110
sexual liberation, 54
sexual orientation, 132
sexual pleasure, 133
sexual revolution, 54
sexual rights, 131
sisterhood, 20
sole custody, 140
sorority, 20
surrogate gestation, 122
surrogate pregnancy, 122
sustainability of life, 24
symbolic violence, 84

T

trans, 114
trans feminism, 55
trans man, 103
trans woman, 95
transfeminism, 55
transgender, 114
transphobia, 74
transsexual, 113
transsexual man, 103
transsexual woman, 95

V

violence against women, 76
visibility, 32

W

wave of feminism, 43
women trafficking, 78
women's emancipation, 30
women's empowerment, 28
women's empowerment workshop, 29
women's visibility, 32

Erreferentzia bibliografikoak

LEGERIA

4/2005 LEGEA, otsailaren 18koa, Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerakoa: https://www.euskadi.eus/p43aBOPVWebWar/realizarBusquedaAvanzada.do;jsessionid=yl-IhwetbzKuYgkeRp85OSCV9nz5m9M7d9S-KH-jY2oMT_jMj213g!-785931265!1770260875?submit=cargar

3/2012 LEGEA, otsailaren 16koa, Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Legea eta Emakunde - Emakumearen Euskal Erakundea sortzeko Legea aldatzeko dena: http://www.jusap.ejgv.euskadi.eus/r47-bopvvaci/es/p43aBOPVWebWar/VerParalelo.do?cd2012000923&BOPV_HIDE_CALENDAR=true

Ley Orgánica 3/2007, de 22 de marzo, para la igualdad efectiva de mujeres y hombres: https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2007-6115

Ley Orgánica 1/2004, de 28 de diciembre, de Medidas de Protección Integral contra la Violencia de Género: https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2004-21760

Instrumento de ratificación del Convenio del Consejo de Europa sobre prevención y lucha contra la violencia contra la mujer y la violencia doméstica, hecho en Estambul el 11 de mayo de 2011: https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-2014-5947

Ley Orgánica 10/1995, de 23 de noviembre, del Código Penal: https://www.boe.es/buscar/act.php?id=BOE-A-1995-25444

ADMINISTRAZIOEN BERDINTASUN-PLANAK, ALDIZKARIAK ETA DOKUMENTUAK

EMAKUNDE. *EAEko Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako VI. Plana* [linean]. https://www.emakunde.euskadi.eus/contenidos/informacion/u72_iv_plan/eu_emakunde/adjuntos/VIPlan_final_eu.pdf [Kontsulta: 2018-01-10]

GIPUZKOAKO FORU ALDUNDIA, Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Organoa. *Eztabaida feministarako kaierak: I. Bizitzaren iraunkortasuna* [linean]. <https://www.gipuzkoa.eus/documents/2556071/2567692/1.+Bizitzaren+iraunkortasuna.pdf> [Kontsulta: 2018-01-10]

GIPUZKOAKO FORU ALDUNDIA, *Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Organoa. Eztabaida feministarako kaierak: II. Zainketak*

[linean]. <https://www.gipuzkoa.eus/documents/2556071/2567692/2.+Zainketak.pdf> [Kontsulta: 2018-01-10]

GIPUZKOAKO FORU ALDUNDIA, *Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Organoa. Eztabaida feministarako kaierak: III. Ekonomia eta lan politika* [linean]. <https://www.gipuzkoa.eus/documents/2556071/2567692/3.+Ekonomia+eta+lan+politika.pdf> [Kontsulta: 2018-01-10]

GIPUZKOAKO FORU ALDUNDIA. *Emakumeen eta gizonen berdintasunerako II. Foru Plana 2012-2020* [linean]. <http://www.gipuzkoairekia.eus/documents/85515/702313/Emakumeen+eta+Gizonen+berdintasunerako+2.+Foru+Plana+2012-2020+%28eu%29/f15960dc-b26e-49a8-9bb8-bbff08c50e11> [Kontsulta: 2018-01-10]

EMAKUNDE. *Emakunde Aldizkaria* [linean] [Kontsulta: 2018-01-10]

- <http://emakunde.blog.euskadi.eus/wp-content/uploads/2015/06/ESKURATU-ELKARRIZKETA-PDF-an.pdf>
- <http://emakunde.blog.euskadi.eus/wp-content/uploads/2015/04/Elkarrizketa-PDF-formatuan.pdf>
- <http://emakunde.blog.euskadi.eus/wp-content/uploads/2015/01/Elkarrizketa-osoa-PDF-formatuan.pdf>
- <http://emakunde.blog.euskadi.eus/wp-content/uploads/2014/09/emakunde_docs_06_EUSK.pdf>
- <http://emakunde.blog.euskadi.eus/wp-content/uploads/2014/05/emakunde_docs_05_EUSK1.pdf>
- <http://emakunde.blog.euskadi.eus/wp-content/uploads/2013/12/elkarrizketa-pdf-an.pdf>
- <http://emakunde.blog.euskadi.eus/wp-content/uploads/2013/10/emakunde_docs_03_EUSK.pdf>

ARGITALPENAK

BERRIA egunkaria. Maite Asensio, Arantxa Iraola eta Samara Velteren feminismoari buruzko artikuluak.

CARRASCO BENGOA, Cristina; DÍAS CORRAL, Carmen (ed.). *Economía feminista, desafíos, propuestas y alianzas*. Entrepueblos, 2017

ELHUYAR FUNDAZIOA. *Bizentaren lumak* [linean]. http://bizentaren-lumak.elhuyar.eus/zer-da-bizentaren-lumak/ [Kontsulta: 2018-01-10]

ESTEBAN GALARZA, Mari Luz. *Feminismoa eta politikaren eraldaketak*. Lisipe bilduma, Susa, 2017

ESTEBAN GALARZA, Mari Luz; HERNÁNDEZ GARCÍA, Jone Miren. *Etnografia feministak Euskal Herrian. XXI. mendera begira dagoen antropologia*. UEU/EHU, 2016

FERNÁNDEZ BOGA, Mertxe. *Escuelas de Empoderamiento para las Mujeres: Nuevas experiencias de formación y transformación feminista en la sociedad vasca*. Master-amaierako lana. Ikasketa Feministak eta Generokoak Masterra. UPV/EHU, 2017

GALARZA, Mari Luz Esteban; HERNÁNDEZ GARCÍA Jone Miren. *Etnografia feministak Euskal Herrian. XXI. mendera begira dagoen antropologia*. UEU eta EHU, 2016

GARCÍA, Irati. *Género, gordura y feminismo: La experiencia de mujeres feministas en la CAPV*. Master-amaierako lana. Ikasketa Feministak eta Generokoak Masterra. UPV/EHU, 2016

Genero eta aniztasun sexualerako gidaliburua, 2015

GONZÁLEZ VÁZQUEZ, Araceli. *Los conceptos de patriarcado y androcentrismo en el estudio sociológico y antropológico de las sociedades de mayoría musulmana*. Papers, 98(3):489-504., 2013

GUILLÓ ARAKISTAIN, Miren. *Festak, genero-harremanak eta feminismoa*. UEU, 2016

KLITTO! ATARI DIGITALA [linean]. http://www.klitto.eus/ [Kontsulta: 2018-01-10]

MAQUIEIRA, Virginia; SÁNCHEZ, Cristina (comps.). *Violencia y sociedad patriarcal.* Madril: Fundación Pablo Iglesias, 1990

MISSE, Miquel eta Gerard (ed.) (2010) *El género desordenado*

PIKARA MAGAZINE. *Zeinu-hizkuntzaren glosarioa* [linean]. http://glosario.pikaramagazine.com/inicio.php?lg=eu&sec=inicio [Kontsulta: 2018-01-10]

PLATERO, R. Lucas; ROSÓN, María; ORTEGA, Esther (ed.). *Barbarismos queer y otras esdrújulas.* Barcelona: Edicions Bellaterra, 2017

PULEO, Alicia. *El patriarcado: ¿una organización social superada?*

RODRIGUEZ, Zuriñe; ETXEBARRIETA Oihana. *Borroka armatua eta kartzelak*. Lisipe bilduma, Susa, 2016

WITTIG, Monique. *Pentsamendu heterozuzena*. Lisipe bilduma, Susa, 2017